

Justitie

Programma Aanpak Jeugdcriminaliteit

Handreiking jeugdstrafrecht

Sancties, voorwaarden en nazorg

oktober 2008

Handreiking jeugdstrafrecht

Sancties, voorwaarden en nazorg

Ministerie van Justitie

Programma Aanpak Jeugdcriminaliteit

Colofon

Dit is een uitgave van het Ministerie van Justitie
Directie Justitieel Jeugdbeleid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Eindredactie: Menke Bol
Vormgeving: Chapeau Communicatie B.V.
Oplage: 300

Den Haag, oktober 2008

Inhoud

Voorwoord

- 1 Inleiding
 - 1.1 Aanleiding en doel
 - 1.2 Beperkingen handreiking
 - 1.3 Bijzondere aard jeugdstrafrecht
 - 1.4 Doelen en uitgangspunten jeugdstrafrecht
 - 1.5 Het vermoeden van onschuld
 - 1.6 Opzet van de handreiking

- 2 Het gewijzigde jeugdstrafrecht
 - 2.1 Inleiding
 - 2.2 Doeleinden van de wet
 - 2.3 Hoofdpijnen van de wet
 - 2.3.1 De invoering van een strafrechtelijke interventie die mogelijkheden biedt tot gedragsbeïnvloeding
 - 2.3.2 Het expliciteren van de voorwaarden die kunnen worden gesteld bij schorsing van de voorlopige hechtenis
 - 2.3.3 Het expliciteren van de bijzondere voorwaarden die kunnen worden opgelegd bij voorwaardelijke veroordeling
 - 2.3.4 De mogelijkheden om jeugdsancties te combineren
 - 2.3.5 De mogelijkheden om conservatoir beslag te leggen ten aanzien van jeugdigen
 - 2.3.6 Transmurale zorg en nazorg
 - 2.3.7 Overige wijzigingen
 - Wisselwerking straf- en civiel recht
 - Overgangsrecht

- 3 Kwaliteitsvereisten gedragsinterventies
 - 3.1 Inleiding
 - Justitiële gedragsinterventies
 - Niet-justitiële gedragsinterventies
 - Matrix justitiële gedragsinterventies

- 4 Praktijkvoorbeelden interventies
 - Inleiding
 - 4.2 Praktijkvoorbeelden

Bijlagen

- Bijlage I Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen
- Bijlage II Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen + nota van toelichting
- Bijlage III Leden Beleidsimplementatieteam “Gedragsmaatregel”

Voorwoord

Dit boekje vervangt de Handreiking jeugdstrafrecht van september 2004. De vorige handreiking bood een overzicht van het materiële jeugdstrafrecht zoals dat gold sinds 1995, en blikte vooruit naar de toekomst door in te gaan op het wetsvoorstel gedragsbeïnvloeding jeugdigen. Dit wetsvoorstel is inmiddels wet geworden (Stb. 2007, 575) en per 1 februari 2008 in werking getreden (Stb. 2008, 23). Waar de vorige handreiking zich noodgedwongen nog baseerde op plannen en voorstellen, is nu de tijd rijp voor een geactualiseerde versie waarin wordt aangesloten bij de definitieve wet en de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur (uitvoeringsbesluit). Ook deze handreiking is met name bedoeld als een handvat voor de praktijk.

Om een vlotte implementatie van de wet te bevorderen heeft het Ministerie van Justitie een zogeheten Beleidsimplementatie-team (BIT) ingesteld, een werkgroep waarin alle bij het jeugdstrafrecht betrokken ketenpartners zijn vertegenwoordigd. Voor de samenstelling zie bijlage III.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Het WODC bracht in 2001 een evaluatierapport uit over het in 1995 gewijzigde jeugdstrafrecht. De strekking van de evaluatie was dat het nieuwe jeugdstrafrecht voldeed aan de beoogde doelstellingen. Het instrumentarium aan sanctiemogelijkheden was voldoende gevarieerd en deed tevens recht aan de pedagogische benadering binnen het jeugdstrafrecht. Vergaande aanpassingen waren niet nodig. Niettemin zijn daarna bij verschillende gelegenheden vanuit de veldorganisaties knelpunten en wensen naar voren gebracht met betrekking tot (aanpassing van) het jeugdstrafrecht.

De naar voren gebrachte knelpunten en wensen hebben een plaats gekregen in het Programma aanpak jeugdcriminaliteit 2003-2006 Jeugd terecht¹. Het ging om de volgende acties uit dit Programma:

- onderzoek de wenselijkheid/mogelijkheid van een gedragsbeïnvloedende maatregel in het (jeugd)strafrecht ;
- onderzoek de mogelijkheden van inbeslagname en verbeurdverklaring ;
- onderzoek de mogelijkheid van een voorlopige voorziening in het kader van schorsing van de voorlopige hechtenis ;
- onderzoek de wettelijke mogelijkheden van verplichte nazorg .

Een werkgroep binnen het ministerie van Justitie werd belast met de uitvoering van deze actiepunten. De werkgroep heeft zich beraden op de wijze waarop hieraan uitvoering kon worden gegeven, en kwam tot de volgende punten:

1. De onschuldpresumptie is een belangrijk uitgangspunt van het jeugdstrafrecht. Zonder dat uitgangspunt ontbeert het jeugdstrafrecht zijn legitimatie;
2. Met name bij jeugdigen met gedragsproblemen moet niettemin in de fase van de voorlopige hechtenis al kunnen worden ingegrepen (onder meer door het kunnen verplichten tot het volgen van leerprojecten). De wet moet hier de ruimte voor bieden, zonder afbreuk te doen aan de onschuldpresumptie;
3. Er is behoefte aan een gedragsbeïnvloedende maatregel van maximaal een jaar voor jeugdigen met gedragsproblemen voor wie de maatregel plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel) te zwaar zou zijn;
4. Er is behoefte aan meer mogelijkheden om sancties te kunnen combineren;
5. Er bestaat veel onbekendheid met de mogelijkheden die de bestaande wet al biedt.

De punten 1 t/m 4 hebben geleid tot het wetsvoorstel en vervolgens tot de Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen (zie hoofdstuk 2). Het onder punt 5 genoemde heeft geleid tot het opstellen van een eerste editie van de “Handreiking jeugdstrafrecht”.

1) TK 2003-2004, 28 741, nr. 1.

Indertijd bleek vooral behoefte te bestaan aan een beschrijving van de verschillende mogelijkheden onder de toenmalige regelgeving. In die behoefte is voorzien, en van de gelegenheid is tevens gebruik gemaakt om de toenmalige (on)mogelijkheden af te zetten tegen wat mogelijk zou zijn na invoering van de nieuwe wet.

1.2 Beperkingen van de handreiking

Deze handreiking geeft een beeld van het nieuwe jeugdstrafrecht ten opzichte van het oude, dat wil zeggen van het jeugdstrafrecht zoals dat geldt met ingang van 1 februari 2008 ten opzichte van het jeugdstrafrecht zoals dat gold sinds 1995. Buiten beschouwing blijven strafzaken die worden afgedaan in een vroeg stadium van het strafproces. Dat wil zeggen dat afdoeningen op het niveau van de politie en verwijzingen naar Halt hier niet besproken worden. Ook strafzaken die worden afgedaan op het niveau van het Openbaar Ministerie (OM) komen in deze handreiking niet aan de orde. Het gaat alleen om strafzaken die worden afgedaan op het niveau van de kinderrechter.

1.3 Bijzondere aard jeugdstrafrecht

De algemene beginselen, die aan het Wetboek van Strafrecht (Sr) ten grondslag liggen, zijn onverminderd van kracht voor jeugdigen.

Wel geldt voor jeugdigen een specifiek sanctiepakket. In artikel 77a Sr zijn de meeste bepalingen met betrekking tot de commune straffen en met betrekking tot de vrijheidsbenemende maatregelen buiten toepassing verklaard voor jeugdigen. Het strafprocesrecht wijkt op onderdelen af van het volwassenstrafrecht. Een afwijkend jeugdstrafprocesrecht en aparte sancties voor jeugdigen worden gerechtvaardigd door de gedachte dat jeugdigen in de strafrechtspleging anders dan volwassenen moeten worden behandeld. Bij de berechting van jeugdigen staat het strafdoel van de speciale preventie meer voorop dan bij de berechting van volwassenen. Het jeugdstrafrecht heeft een sterk pedagogisch karakter. Met de inwerkingtreding op 1 september 1995 van de Wet van 7 juli 1994 (Stb. 528) is enerzijds de straftoemeteringruimte in het jeugdsanctierecht aanzienlijk vergroot waardoor de nadruk meer op vergelding is komen te liggen. Anderzijds zijn bij die gelegenheid meer mogelijkheden gecreëerd om een alternatieve sanctie zoals een leerproject op te leggen. Met de inwerkingtreding van de Wet van 7 september 2000 (Stb. 365) per 1 februari 2001 zijn de alternatieve straffen een officiële hoofdstraf geworden in de vorm van de taakstraf. Met de inwerkingtreding van de Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen per 1 februari 2008 is (onder meer) een strafrechtelijke interventie ingevoerd die mogelijkheden biedt tot individuele gedragsbeïnvloeding: de gedragsmaatregel.

1.4 Doelen en uitgangspunten jeugdstrafrecht

Naast de algemene doelen van het strafrecht², is een belangrijk doel van het jeugdstrafrecht de opvoeding van de jeugdige. Dit doel is ook neergelegd in artikel 40, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

In het Verdrag inzake de rechten van het kind is een aantal basisrechten van minderjarigen omschreven. Nederland is, als partij bij dit verdrag, aan de inhoud daarvan gebonden. Op grond van dit verdrag heeft een minderjarige onder meer recht op leven en ontwikkeling (artikel 6), op een gezinsleven (artikel 9), op privacy (artikel 16), op onderwijs (artikelen 28 en 29), op ontspanning (artikel 31) en op een aantal waarborgen bij vrijheidsbeneming (artikel 37). Artikel 40 formuleert het recht van een kind dat verdacht of vervolgd wordt, op een behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.

De (in principe vergeldende) straf wordt ten aanzien van de jeugdige zoveel mogelijk pedagogisch ingericht. Het belang dat aan opvoeding wordt gehecht, rechtvaardigt een afwijkend jeugdstrafprocesrecht en aparte sancties voor jeugdigen met lagere algemene strafmaxima.

Het pedagogische karakter van het jeugdsanctierecht komt onder meer tot uitdrukking in artikel 2, lid 2, van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj):

Met handhaving van het karakter van de straf of maatregel wordt de tenuitvoerlegging hiervan aangewend voor de opvoeding van de jeugdige en zoveel mogelijk dienstbaar gemaakt aan de voorbereiding op diens terugkeer in de maatschappij. In het geval dat een vrijheidsbenemende maatregel behandeling inhoudt wordt de tenuitvoerlegging hierop afgestemd.

Een *straf* kan slechts worden opgelegd nadat is vastgesteld dat het bewezen verklaarde feit en de verdachte strafbaar zijn. Bij een strafrechtelijke *maatregel* ligt dit vaak anders. Zo is onttrekking aan het verkeer onder omstandigheden ook mogelijk in geval van vrijspraak en kan een PIJ-maatregel worden opgelegd ook als de verdachte niet strafbaar is op de grond dat het feit hem wegens zijn gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis niet kan worden toegerekend. Van oudsher heeft de straf ook een sterker vergeldend karakter en heeft de maatregel ten doel beveiliging van de samenleving, resocialisatie of herstel van de rechtmatige toestand. Het verschil in doeleinden is echter, zeker in het jeugdstrafrecht, niet heel scherp.

2) Herstel van de rechtsorde (vergelding en herstel van het ontstane leed) en verhogen van de veiligheid (afschrikking, onschadelijkmaking en resocialisatie).

Teneinde op effectieve wijze de doelen van het jeugdstrafrecht te realiseren, dient de strafrechtelijke aanpak van jeugdigen aan de volgende uitgangspunten te voldoen:

- *pedagogisch karakter*: een strafrechtelijke interventie ten aanzien van jeugdigen is alleen legitiem en zinvol als deze mede in het teken staat van de opvoeding van de jeugdige;
- *snelheid*: snelheid is, vanuit pedagogisch oogpunt, een belangrijke voorwaarde voor een zo groot mogelijk effect van de reactie (een snelle reactie op het delict is minstens zo belangrijk als het leveren van maatwerk);
- *maatwerk*: een aanpak zal het meest effectief zijn, wanneer deze zoveel mogelijk is toegesneden op de persoon van het individu en diens persoonlijke omstandigheden;
- *consequent*: er moet consequent gesanctioneerd worden. Dat betekent bijvoorbeeld dat in geval van mislukken van een taakstraf de vervangende hechtenis daadwerkelijk tenuitvoer wordt gelegd;
- *nazorg*: om te voorkomen dat de effecten die met een strafrechtelijke interventie zijn bereikt in de zin van (her)opvoeding kort daarna weer verloren gaan, is een vorm van nazorg noodzakelijk.

Teneinde op rechtvaardige wijze aan de doelen van het jeugdstrafrecht te voldoen, gelden daarenboven ook de volgende uitgangspunten:

- *onschuldpresumptie*: een eventuele voorlopige voorziening mag geen elementen bevatten die overwegend bestraffend zijn of die anderszins de indruk wekken dat de verdachte als veroordeelde behandeld wordt;
- *proportionaliteit en evenredigheid*: strafrechtelijk ingrijpen, ook in de vorm van een maatregel, mag niet onevenredig zwaar zijn en moet in juiste verhouding staan tot het begane feit;
- *gelijkheid en uniformiteit*: bij het streven naar maatwerk, waarin de persoonlijke omstandigheden een belangrijke factor zijn, moet voorkomen worden dat jeugdigen met een vergelijkbare delictachtergrond een in aard, duur en zwaarte volstrekt verschillende reactie krijgen (tussen maatwerk en uniformiteit moet het juiste midden worden gezocht);
- *consistentie en inzichtelijkheid*: het wettelijk systeem van het jeugdstrafrecht moet als geheel inzichtelijk en consistent blijven en voldoende rechtszekerheid bieden.

Hierbij wordt opgemerkt dat effectiviteit en rechtvaardigheid eerder in elkaars verlengde liggen dan tegengesteld zijn. Een rechtvaardige sanctie zal eerder effectief zijn dan een niet rechtvaardige (bijvoorbeeld buitenproportionele) sanctie. Een niet rechtvaardige sanctie schiet zijn doel veelal voorbij. Andersom zal een puur vergeldende sanctie in het kader van het jeugdstrafrecht ook moeilijk rechtvaardig te noemen zijn. Het pedagogische karakter van de straf is niet alleen essentieel voor de effectiviteit, maar ook voor de rechtvaardigheid van de sanctie. Het streven naar zowel een rechtvaardige als een effectieve reactie volgt ook uit het Verdrag voor de Rechten van het Kind: de jeugdige heeft recht op een aanpak die dermate passend is bij zijn delictgedrag en achtergrondproblematiek dat daarvan daadwerkelijk effect mag worden verwacht.

1.5 Het vermoeden van onschuld

In verband met de behoefte om tijdens de voorlopige hechtenis een begin te maken met gedragsbeïnvloeding, is het van belang bijzondere aandacht te besteden aan het vermoeden van onschuld. Deze zogenaamde onschuldpresumptie is een van de klassieke beginselen van het Nederlandse strafprocesrecht: een ieder die wordt beschuldigd van een strafbaar feit wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld overeenkomstig de wet is bewezen. Het beginsel heeft ook een prominente plaats gekregen in enkele internationale verdragen, zoals in artikel 6, lid 2, van het Europees Verdrag rechten van de mens (EVRM) en artikel 14, lid 2, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBP).

Per definitie bestaat een zekere spanning tussen de onschuldpresumptie en de voorlopige hechtenis. Niettemin is de mogelijkheid van voorlopige hechtenis volledig geaccepteerd en wordt deze ook erkend in de beide mensenrechtenverdragen (art. 5, lid 1, EVRM en art. 9, lid 1, IVBP).

Het beginsel leidt tot beperkingen met betrekking tot de daadwerkelijke invulling van de voorlopige hechtenis. Zo mag een voorlopige voorziening geen elementen bevatten die overwegend bestraffend zijn of die anderszins de indruk wekken dat de verdachte als veroordeelde behandeld wordt. In combinatie met het beginsel van proportionaliteit en evenredigheid brengt de onschuldpresumptie ook mee dat strafrechtelijk ingrijpen tijdens de fase van de voorlopige hechtenis in duur en zwaarte beperkt moet zijn.

Het doel van de voorlopige hechtenis is het voorkomen van recidive gedurende de fase van de voorlopige hechtenis, dus tot aan de zitting. Het opleggen van een interventie met vrijheidsbeperkende voorwaarden, met als doel recidive op de korte termijn te voorkomen, sluit daarbij aan. Met de betreffende voorwaarden kunnen tegelijkertijd positieve effecten voor de langere termijn worden beoogd, zoals bij het aanleren van sociale vaardigheden en het aanbrengen van regelmaat in het leven van de jeugdige. Dat stuit niet op juridische bezwaren.

Het speciale karakter van het jeugdsanctierecht kan aanknopingspunten bieden om ook in het kader van de voorlopige hechtenis meer te focussen op de opvoeding van de jeugdige dan in het kader van het volwassenenrecht toegelaten is. De tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis in een justitiële jeugdinstelling (JJI) wordt dienstbaar gemaakt aan de opvoeding van de jeugdige. Die centrale doelstelling zou ook meer invulling kunnen krijgen tijdens een schorsing van de voorlopige hechtenis onder voorwaarden.

1.6 Opzet van de handreiking

De Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen wordt toegelicht in hoofdstuk 2; daar is ook aandacht voor de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) oftewel het uitvoeringsbesluit dat bij de wet hoort. Hoofdstuk 3 is gewijd aan de kwaliteitsvereisten waar

gedragsinterventies aan dienen te voldoen. In hoofdstuk 4 komen praktijkvoorbeelden aan de orde waarbij zowel de oude als de nieuwe situatie wordt beschreven.

2 Het gewijzigde jeugdstrafrecht

2.1 Inleiding

Zoals opgemerkt in het vorige hoofdstuk, hebben enkele actiepunten uit het Programma Jeugd terecht geleid tot het opstellen van een wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering met het oog op verruiming van de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen onder meer door de invoering van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige (gedragsbeïnvloeding jeugdigen). Ook vóór invoering van de nieuwe wet bood het jeugdstrafrecht reeds diverse mogelijkheden om een jeugdige op basis van een veroordeling door de rechter te onderwerpen aan een zwaardere vorm van gedragsbeïnvloeding:

- jeugddetentie (77i Sr);
- voorwaardelijke jeugddetentie met als bijzondere voorwaarde reclasseringsbegeleiding of deelname aan een gedragsbeïnvloedend programma of een ambulante programma; art. 77x Sr, 77y Sr, 77z Sr);
- (voorwaardelijke) jeugddetentie in combinatie met een taakstraf (art. 77x, lid 3, Sr);
- de PIJ-maatregel (art. 77s Sr);
- voorwaardelijke PIJ-maatregel met als bijzondere voorwaarde reclasseringsbegeleiding of deelname aan een gedragsbeïnvloedend programma; art. 77x Sr, 77y Sr, 77z Sr);
- het elders ten uitvoer leggen van de PIJ-maatregel (77s, lid 5, Sr, rechter geeft plaatsingsadvies, art. 77v, lid 1, Sr);
- in geval van een voorwaardelijke veroordeling kan de rechter tussentijds, op vordering van de officier van Justitie, de duur van de proeftijd en de gestelde voorwaarden wijzigen (art. 77cc Sr).

Al deze interventies konden en kunnen, wanneer de aard en ernst van de problematiek daartoe aanleiding geven, worden gecombineerd met een civielrechtelijke ondertoezichtstelling (art. 1:254 Burgerlijk Wetboek).

2.2 Doeleinden van de wet

De wet strekt tot verruiming van de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen die een of meer strafbare feiten hebben begaan. Er is een toenemende behoefte om jeugdigen die in aanraking komen met het strafrecht in aanmerking te brengen voor intensieve vormen van (her)opvoeding. De wet beoogt de wettelijke mogelijkheden daartoe te verruimen. De wet heeft mede ten doel duidelijkheid te scheppen omtrent de grenzen die uit het vermoeden van onschuld voortvloeien en de mogelijkheden te vergroten om de ruimte daarbinnen optimaal te benutten. In een uitvoeringsbesluit (Stb. 2008, 23) worden deze mogelijkheden nader uitgewerkt. Tevens worden in het besluit voorschriften gegeven die betrekking hebben op invulling van

de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige, als bedoeld in artikel 77w Sr. Het besluit zelf en de nota van toelichting zijn in deze handreiking opgenomen als bijlage II.

2.3 Hoofdpijnen van de wet

De wet voegt – samenvattend - de volgende nieuwe elementen toe aan het jeugdstrafrecht:

2.3.1 De invoering van een strafrechtelijke maatregel die mogelijkheden biedt tot gedragsbeïnvloeding³

Het jeugdstrafrecht wordt nu verrijkt met een maatregel gericht op het gedrag van de jeugdige. De maatregel kan slechts worden opgelegd:

- indien de aard van het gepleegde misdrijf, de veelheid van de gepleegde misdrijven, of eerdere veroordelingen wegens misdrijf en de problematiek van de verdachte hiertoe aanleiding geven, en
- indien de maatregel in het belang is van de verdere ontwikkeling van de verdachte, en
- nadat de rechter zich een advies heeft doen overleggen van de Raad voor de Kinderbescherming, dat wordt ondersteund door ten minste één gedragsdeskundige.

De maatregel kan niet worden tenuitvoergelegd in een gesloten voorziening; er kan slechts sprake zijn van vrijheids*beperking*, niet van vrijheidsbeneming. De duur van de maatregel bedraagt minimaal zes maanden en maximaal een jaar. De maatregel kan eenmaal worden verlengd voor dezelfde tijd als waarvoor de maatregel was opgelegd.

De keuze voor een maatregel in plaats van een straf wordt ingegeven door het feit dat de (her)opvoeding, de behandeling van de gedragsproblematiek, het voorkomen van verder afglijden van de jeugdige en de bescherming van de samenleving bij de invulling van de maatregel meer voorop dienen te staan dan vergelding / leedtoevoeging. De maatregel beoogt een voorziening te bieden voor die jeugdigen voor wie een gedragsbeïnvloedende aanpak door middel van bijzondere voorwaarden in het kader van een voorwaardelijke sanctie te licht en/of te vrijblijvend wordt bevonden en de PIJ-maatregel te zwaar. Met betrekking tot de doelgroep voor de maatregel moet in het bijzonder worden gedacht aan jeugdige veelplegers en harde kern-jongeren met gedragsproblemen en wellicht tevens achterliggende opvoedings- of gezinsproblematiek. Daarbij is echter niet van belang of de betreffende jeugdige voldoet aan de vastgestelde definitie van veelplegers en harde kernjongeren. Ook meerplegers en – wanneer de aard van het gepleegde feit daar aanleiding toe biedt – first offenders, kunnen onder omstandigheden in aanmerking worden gebracht voor de maatregel. De wet laat in hoge mate aan de rechter ter beoordeling over welke jeugdigen voor de maatregel in aanmerking komen. Door een nieuwe sanctie op te nemen die het ‘gat’ tussen deze bestaande voorzieningen beoogt te dichten, ontstaat binnen het jeugdstrafrecht een meer sluitend scala aan sancties. De

3) Kortweg “de gedragsmaatregel” genoemd.

verwachting is dat een dergelijke aanvulling van het jeugdsanctie-arsenaal zowel aansluit bij wensen vanuit de samenleving als vanuit de praktijkorganisaties die dagelijks in aanraking komen met deze jeugdigen.

2.3.2 Het expliciteren van de voorwaarden die kunnen worden gesteld bij schorsing van de voorlopige hechtenis

De tot voorkort bestaande mogelijkheid van een Scholings- en Trainingsprogramma (STP) bij voorlopige hechtenis komt te vervallen; in plaats daarvan is een regeling getroffen die beter aansluit bij de praktijk van de schorsing van de voorlopige hechtenis onder bijzondere voorwaarden. Deze praktijk ontbeerde tot op heden een expliciete wettelijke basis. Daar een snelle start van belang wordt geacht en bovendien wordt onderkend dat voor de praktijk duidelijkheid moet bestaan omtrent de juridische mogelijkheden, is voorzien in uitwerking van de bijzondere voorwaarden waaronder de voorlopige hechtenis kan worden geschorst bij algemene maatregel van bestuur oftewel door middel van een uitvoeringsbesluit. Hiermee wordt aan de praktijk tevens duidelijkheid geboden over de voorwaarden die passen binnen de (uiterste) grenzen die het vermoeden van onschuld stelt aan strafrechtelijk ingrijpen vooruitlopend op de uitspraak van de rechter ter zitting. De toepassing van leerprojecten in dit kader blijft mogelijk, zolang dit beperkt blijft tot lichte projecten (van ten hoogste 120 uur), die geen bestraffende elementen bevatten.

Instemming van de verdachte is vereist.

-
- ▶ Artikel 2 van het besluit geeft een overzicht van de voorwaarden die verder nog kunnen worden gesteld; zie bijlage II van deze handreiking voor resp. tekst en toelichting.
-

2.3.3 Het expliciteren van de bijzondere voorwaarden die kunnen worden opgelegd bij voorwaardelijke veroordeling

Om meer duidelijkheid te bieden over de bijzondere voorwaarden die in het kader van de voorwaardelijke veroordeling kunnen worden toegepast, zijn ook deze voorwaarden uitgewerkt in het uitvoeringsbesluit (artikel 3). In het kader van de voorwaardelijke veroordeling kunnen dezelfde voorwaarden worden opgelegd als bij de schorsing van de voorlopige hechtenis. Daarbij vervallen echter de beperkingen in duur en zwaarte, die in het kader van de voorlopige hechtenis gelden op grond van de onschuldpresumptie. Zo kunnen in aanvulling op de voorwaarden die in de fase van de schorsing van de voorlopige hechtenis kunnen worden gelegd, ook voorwaarden worden opgelegd die schadevergoeding inhouden. Een verschil is ook dat de veroordeelde er niet zelf mee hoeft in te stemmen.

-
- ▶ Artikel 3 van het besluit geeft een overzicht van de voorwaarden die verder nog in dit kader kunnen worden gesteld; zie bijlage II van deze handreiking voor resp. tekst en toelichting.
-

2.3.4 De uitbreiding van de mogelijkheden om jeugdsancties te combineren

De eerder bestaande wettelijke beperkingen om sancties te combineren zijn opgeheven. Alle combinaties van hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen worden mogelijk. Het is vervolgens aan de rechter om in elke individuele strafzaak maatwerk te leveren in de op te leggen straffen en maatregelen en daarbij de proportionaliteit te bewaken.

2.3.5 De mogelijkheden om conservatoir beslag te leggen ten aanzien van jeugdigen

De bijkomende straf van verbeurdverklaring voorzagt al in de mogelijkheid om goederen waarmee het feit is gepleegd of die de directe opbrengst van het gepleegde delict vormen in beslag te nemen. Een goed voorbeeld hiervan is de inbeslagneming van de scooter waarmee een tasjesroof is gepleegd. De scooter waarmee het feit gepleegd is of waarmee het feit is gefaciliteerd, is vatbaar voor verbeurdverklaring en komt – vooruitlopend op de beslissing van de rechter daarover – derhalve in beginsel in aanmerking voor inbeslagneming.

De verbeurdverklaring of de inbeslagneming die daaraan voorafgaat is – afgezien van het proportionaliteitsbeginsel – niet beperkt tot delicten van een bepaalde zwaarte of tot een bepaalde waarde van de goederen.

Vooruitlopend op een geldboete of een ontnemingsmaatregel kan conservatoir beslag worden gelegd. Voor het leggen van conservatoir beslag is geen band van het betreffende goed met het strafbare feit vereist. Voldoende is dat gevaar bestaat dat voorwerpen van de verdachte na een onherroepelijke oplegging van een geldboete of ontnemingsmaatregel niet meer als verhaalsobject beschikbaar zijn en dat niet onwaarschijnlijk is dat een geldboete zal worden opgelegd. Opgemerkt moet worden dat ook ten aanzien van jeugdigen het middel van het conservatoir beslag goed bruikbaar kan zijn, met name vooruitlopend op een op te leggen geldboete. Knelpunt was daarbij onder de oude wetgeving dat in de praktijk ten aanzien van jeugdigen niet altijd was voldaan aan het vereiste dat het een feit betrof waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd. Dit komt omdat jeugdigen veelal minder zware delicten plegen dan volwassenen.

Teneinde nu het zogenaamde lik-op-stuk beleid bij jeugdigen die een vermogensdelict hebben gepleegd, beter vorm te kunnen geven, zijn de mogelijkheden om – vooruitlopend op een vermogenssanctie – beslag tot zekerheid te leggen, verruimd. Dit is gedaan door specifiek ten aanzien van jeugdigen de grens voor het leggen van conservatoir beslag te verlagen naar feiten waarop een geldboete staat van de vierde categorie, met een maximum van € 11.250 (in plaats van de vijfde categorie, met een maximum van € 45.000).⁴

4) Een andere, reeds bestaande mogelijkheid tot inbeslagneming betreft voorwerpen die vatbaar zijn voor onttrekking aan het verkeer. De onttrekking kan plaatsvinden indien bij einduitspraak wordt vastgesteld dat een strafbaar feit is begaan, tenzij de verdachte wordt ontslagen van alle rechtsvervolging of wordt vrijgesproken.

2.3.6 Transmurale zorg en nazorg

Teneinde de effectiviteit van sancties te verhogen, wordt het van belang geacht zoveel mogelijk te voorzien in vormen van (na)zorg na afloop of aan het einde van de tenuitvoerlegging van de sanctie. Nazorg blijkt in de praktijk effectiever wanneer deze door de rechter is opgelegd en derhalve niet vrijwillig is. Met de voorbereiding op het leven na de sanctie dient dus al te worden begonnen vóórdat de sanctie ten einde is, bijvoorbeeld door middel van de extramurale tenuitvoerlegging van (het laatste deel van) de straf of maatregel. Een dergelijke vorm van “transmurale” zorg kan het beste onderdeel vormen van de door de rechter opgelegde sanctie(s).

Ongewijzigd zijn de volgende mogelijkheden om te voorzien in transmurale zorg en nazorg:

- een STP als onderdeel van een vrijheidsstraf of PIJ-maatregel (art. 3 Bjj);
- het proefverlof voor de PIJ-maatregel (art. 31 Bjj);
- de voorwaardelijke invrijheidsstelling door de rechter bij jeugddetentie (art. 77j, lid 4 en 5, Sr); de proeftijd is maximaal twee jaar en kan eenmaal met één jaar worden verlengd (art. 77j, lid 8, Sr jo 77cc Sr);
- de voorwaardelijke beëindiging van een PIJ-maatregel (art. 77s, lid 8, Sr); de proeftijd duurt zolang de maatregel formeel nog loopt;
- geldboete of taakstraf, gecombineerd met (gedeeltelijk) voorwaardelijke jeugddetentie of PIJ-maatregel met bijzondere voorwaarden (art. 77x Sr, 77y Sr en 77z Sr). Als de bijzondere voorwaarde ITB inhoudt, kan in het ITB-traject zelf enige vorm van afbouw plaatsvinden; voorts kunnen twee bijzondere voorwaarden volgtijdelijk worden opgelegd; met het oog op de naleving der bijzondere voorwaarden kan bovendien nog hulp en steun worden opgelegd (art. 77aa Sr); de proeftijd bij een voorwaardelijke veroordeling is twee jaar (art. 77y Sr) en kan eenmaal met één jaar worden verlengd (art. 77cc Sr);

Met de uitbreiding van het sanctiearsenaal door introductie van de gedragsmaatregel en met de uitbreiding van de combinatiemogelijkheden van sancties, zijn meer mogelijkheden ontstaan om in het vonnis mede te voorzien in de voorbereiding op terugkeer naar de samenleving. Bovendien kunnen alle sancties voorwaardelijk worden opgelegd; ook dit schept meer mogelijkheden om te voorzien in “nazorg”.⁵

Als een jeugddetentie wordt opgelegd in combinatie met een (deels) ambulante gedragsmaatregel, dient - volgens het uitvoeringsbesluit - de samenstelling van de gedragsmaatregel mede te voorzien in het voorbereiden van een verantwoorde terugkeer in de samenleving. Verder staat het de rechter vrij om een straf of maatregel te combineren met een voorwaardelijke straf of maatregel, waarbij in het kader van de bijzondere voorwaarde intensieve begeleiding (ITB) wordt gegeven.⁶ De

5) Het Verantwoordelijkheidskader Nazorg jeugd (Ministerie van Justitie, mei 2007) verstaat onder nazorg de “begeleiding van jeugdigen in aansluiting op een verblijf - jeugddetentie of PIJ-maatregel - in een justitiële jeugdinrichting (jji)”. Begeleiding na een taakstraf of gedragsmaatregel mag volgens deze definitie dus geen nazorg heten, laat staan dat die sancties zelf als zodanig kunnen worden aangemerkt. Vandaar dat de term hier tussen aanhalingstekens is geplaatst.

6) Een ITB-traject wordt als zodanig niet aangemerkt als een gedragsinterventie die moet zijn erkend door een commissie. Voor gedragsinterventies die worden toegepast in het kader van een ITB geldt dat vereiste echter weer wel.

onvoorwaardelijke straf of maatregel (bijvoorbeeld een taakstraf) voorziet dan in de spreekwoordelijke “eerste klap” en met de bijzondere voorwaarde kan vervolgens worden voorzien in begeleiding, zodat wordt voorkomen dat de jeugdige na het volbrengen van de taakstraf terugvalt in zijn oude levenspatroon. De verwachting is dat hiermee voldoende in de behoefte aan mogelijkheden tot transmurale zorg en nazorg wordt voorzien. Daarnaast kunnen uiteraard ook vormen van vrijwillige nazorg worden toegepast, en/of kan een civielrechtelijke maatregel worden opgelegd.

2.3.7 Overige wijzigingen

Van de gelegenheid die zich voordeed door deze wetwijziging is gebruik gemaakt om de mogelijkheid tot het opleggen van de straf van levenslang aan minderjarigen wettelijk uit te sluiten. Daarmee is uitvoering gegeven aan een aanbeveling van het Comité inzake de rechten van het kind van de Verenigde Naties.

Voorts is voorzien in een *wettelijke* conversie van vervangende jeugddetentie naar de vervangende hechtenis voor het geval dat de jeugdige op het moment van tenuitvoerlegging van de vervangende straf de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt. Rechterlijke tussenkomst is daarvoor niet vereist. Deze conversie vindt alleen *niet* plaats wanneer in het vonnis is bepaald dat de veroordeelde ook in geval van meerderjarigheid in aanmerking komt voor vervangende jeugddetentie.

2.3.8 Wisselwerking straf- en civiel recht

In het jeugdstrafrecht hoort sprake te zijn van een duidelijke relatie tussen de gekozen afdoening en het gepleegde delict (zowel in aard als in duur). Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 stelt de onschuldpresumptie grenzen aan het stevig pedagogisch ingrijpen via het strafrecht voordat de rechter een veroordeling heeft uitgesproken. Deze uitgangspunten kunnen problemen opleveren bij jeugdigen die een relatief licht delict hebben gepleegd, maar die dermate ernstige gedragsproblemen hebben dat direct en stevig ingrijpen geboden is. In die gevallen ligt het voor de hand om dat ingrijpen te realiseren via de kindbeschermingsmaatregelen uit het civiele recht dan via het strafrecht. De pedagogische aanpak die past bij de beoogde doelgroep is immers te zwaar om te kunnen gelden als een voorlopige voorziening, vooruitlopend op het vonnis van de rechter. Voorts zou de aanpak ook in de vonnisvariant te zwaar zijn in verhouding tot het gepleegde delict. Het is in die gevallen zuiverder te kiezen voor een gecombineerde toepassing van straf- en civiel recht. In een aantal arrondissementen zijn daar goede ervaringen mee. Per saldo zijn er derhalve drie wegen waarlangs ten aanzien van jeugdigen met ernstige gedragsproblemen in principe snel kan worden gestart met een gedragsbeïnvloedende aanpak:

- snelrecht (waarbij een jeugdige met voorrang voor de rechter wordt gebracht);
- schorsing voorlopige hechtenis onder bijzondere voorwaarden;
- kindbeschermingsmaatregel naast strafrechtelijke afdoening.

2.3.9 Overgangsrecht

In artikel V van de Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen is het overgangsrecht geregeld: Met artikel 77g, tweede en derde lid, zijn de beperkingen opgeheven die bestonden voor het combineren van jeugdsancties. Na inwerkingtreding van de wet kan de rechter alle

jeugdsancties combineren. Dit kan echter alleen in zaken, waarin het feit waarvoor een jeugdige wordt veroordeeld, is begaan na 1 februari 2008. Voor feiten die zijn begaan vóór 1 februari 2008, geldt het “oude” artikel 77g en kunnen sancties slechts beperkt worden gecombineerd.

Hetzelfde geldt voor het opleggen van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige (artikelen 77w, 77wa en 77wb); ook deze kan slechts worden opgelegd voor strafbare feiten die zijn begaan ná 1 februari 2008.

Met de nieuwe artikelen 77l, vijfde lid, en artikel 77p, vierde lid, wordt vervangende jeugddetentie automatisch wordt omgezet vervangende hechtenis. Deze automatische omzetting vindt alleen plaats in de gevallen waarin de veroordeling is uitgesproken ná 1 februari 2008.

3 Kwaliteitsvereisten gedragsinterventies

3.1 Inleiding

De gedragsmaatregel kan worden ingevuld met een of meer gedragsinterventies. Meestal zal de opbouw zodanig zijn dat de jeugdige in toenemende mate leert om (weer) op eigen benen te staan. Zo kan als het ware een begin van nazorg reeds in de strafrechtelijke maatregel zelf worden ingebouwd (“transmurale zorg”). Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen justitiële en niet-justitiële gedragsinterventies. Ook niet-justitiële interventies kunnen worden toegepast in een justitieel kader.⁷ Meestal hebben zij niet als oogmerk het bestrijden van recidive, waar justitiële gedragsinterventies dat per definitie wel hebben. Er zijn nog enkele andere belangrijke verschillen:

- Justitiële gedragsinterventies dienen in de toekomst te zijn erkend door de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie. Niet-justitiële gedragsinterventies hebben in de toekomst een erkenning en/of kwaliteitskeurmerk nodig in de eigen branche. Vooralsnog wordt daarbij vooral gedacht aan programma's op het gebied van jeugdzorg en jeugd geestelijke gezondheidszorg (JGGZ), erkend door het Nederlands jeugd instituut (NJI). Het kan zijn dat een gedragsinterventie in verschillende branches is erkend. Justitiële erkenning gaat dan “boven” een andere erkenning.
- Als gedragsinterventies jeugdzorg inhouden, is een indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg vereist; houden zij jeugd geestelijke gezondheidszorg op psychiatrische grondslag in, dan is een verwijzing van Bureau Jeugdzorg, behandelaar of van de huisarts vereist.

3.2 Justitiële gedragsinterventies

Om de kwaliteit van intramurale en extramurale gedragsinterventies te kunnen vaststellen, heeft het ministerie van Justitie de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie ingesteld. Deze commissie heeft de opdracht te beoordelen of gedragsinterventies (kunnen) leiden tot vermindering of het voorkomen van recidive van zowel meerderjarigen als minderjarigen.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat gedragsinterventies vooral effectief zijn als ze goed zijn gestructureerd, zijn toegesneden op de juiste doelgroepen en de juiste risicofactoren, en zorgvuldig worden uitgevoerd. Gedragsinterventies die (nieuwe) vaardigheden aanleren, zijn over het algemeen het meest effectief. Om te kunnen beoordelen of gedragsinterventies veelbelovend zijn, heeft het ministerie van Justitie kwaliteitscriteria opgesteld. De Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie maakt gebruik van deze criteria bij het beoordelen van de ingediende gedragsinterventies (*zie kader 1*).

7) Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen lokale interventies (bijvoorbeeld verslavingszorg- opvang-, leer- of opvoedingsondersteuningsprogramma's) en interventies van geïndiceerde jeugdzorg. Voor de inzet van geïndiceerde jeugdzorg is een indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg nodig.

Kader 1: de 10 kwaliteitscriteria¹

1. Theoretische onderbouwing: de gedragsinterventie is gebaseerd op een expliciet veranderingsmodel waarvan de werking wetenschappelijk is aangetoond.
2. Selectie van justitiabelen: het type justitiabele waarop de gedragsinterventie zich richt wordt duidelijk gespecificeerd en geselecteerd.
3. Dynamische criminogene factoren: de gedragsinterventie is gericht op het veranderen van risicofactoren die samenhangen met het criminele gedrag.
4. Effectieve (behandel)methoden: er worden (behandel)methoden toegepast die aantoonbaar effectief of veelbelovend zijn.
5. Vaardigheden en protectieve factoren: de aanpak is mede gericht op het leren van praktische, sociale en probleemoplossende vaardigheden.
6. Fasering, intensiteit en duur: de intensiteit en duur van de gedragsinterventie sluit aan bij de problematiek van de deelnemer.
7. Betrokkenheid en motivatie: betrokkenheid van de deelnemer bij de gedragsinterventie en motivatie voor deelname moeten worden bevorderd en gestimuleerd.
8. Continuïteit: er moeten duidelijke verbindingen zijn tussen de gedragsinterventie en de totale begeleiding van de justitiabele.
9. Interventie-integriteit: de gedragsinterventie wordt op de juiste manier uitgevoerd.
10. Evaluatie: een doorlopende evaluatie geeft inzicht in de effectiviteit van de gedragsinterventie.

1) Met ingang van 1 december 2008 worden deze criteria ietwat aangepast.

Het ministerie van Justitie is opdrachtgever van de Erkenningscommissie en heeft bepaald dat toe te passen / op te leggen gedragsinterventies te zijner tijd erkend moeten zijn door de Erkenningscommissie. Het is de bedoeling dat negatief beoordeelde gedragsinterventies niet meer worden uitgevoerd. Justitie zal in de toekomst alleen positief beoordeelde gedragsinterventies financieren.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op de website www.justitie.nl/erkeningscommissie.⁸

3.3 Niet-justitiële gedragsinterventies

In juni 2007 is de Landelijke Erkenningscommissie Jeugdinterventies gestart. De commissie beoordeelt de effectiviteit van interventies in de Jeugdsector.

8) Voor indieners is een informatieset opgesteld. Deze kan kosteloos worden opgevraagd via de site.

De Erkenningscommissie Effectieve Jeugdinterventies bestaat uit drie deelcommissies:

- Jeugdzorg en psychosociale/pedagogische preventie
- Jeugdgezondheidszorg, preventie en gezondheidsbevordering
- Ontwikkelingsstimulering, onderwijsgerelateerd en jeugdwelzijn

Er vindt afstemming plaats met de Erkenningscommissie Gedragsinterventies van het ministerie van Justitie.

De Commissie wordt ondersteund door de kennisinstututen NJI, het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Organisaties worden benaderd met het verzoek om hun interventies ter beoordeling voor te leggen. Het streven is om per jaar dertig interventies per deelcommissie te beoordelen.

Interventies die zijn beoordeeld worden opgenomen in de Databank Effectieve Jeugdinterventies.

Meer informatie: www.jeugdinterventies.nl

3.4 Matrix justitiële gedragsinterventies

Niet alleen de justitiële gedragsinterventies die worden opgelegd in het kader van de gedragsmaatregel, maar ook alle gedragsinterventies toegepast in het kader van leerstraffen, bijzondere voorwaarden en tijdens verblijf in een justitiële jeugdinrichting, moeten gaan voldoen aan de eisen van de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie. Daarom is door het Ministerie van Justitie een verandertraject in gang gezet met betrekking tot gedragsinterventies voor jeugdige delinquenten.

Daarbij wordt toegewerkt naar een gericht landelijk aanbod van gedragsinterventies. Een landelijk aanbod omdat dit grote voordelen heeft in termen van kwaliteitsbewaking, efficiency, evaluatieonderzoek van de gedragsinterventies en rechtsgelijkheid voor de jeugdige justitiabele. In dit kader is een rapport verschenen genaamd “Afstemming gedragsinterventies voor jeugdige delinquenten” (december 2007).

In dit rapport is onder meer een matrix opgenomen waarin het beoogde landelijk aanbod van gedragsinterventies afgezet is tegen de criminogene (risico- en protectieve) factoren waarop de interventies zich richten (tabel 4 van het rapport). Het betreft een voorlopige invulling van het beoogde landelijk aanbod van gedragsinterventies. In het najaar van 2008 wordt de definitieve invulling vastgesteld, mede op basis van WODC-onderzoek naar de prevalentie van criminogene factoren.

Zie verder: www.justitie.nl/onderwerpen/jeugd/jeugdcriminaliteit/lactiepunten

4 Praktijkvoorbeelden interventies

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal praktijkvoorbeelden beschreven. Aan de hand van deze voorbeelden worden de mogelijkheden onder de vorige regelgeving beschreven. Vervolgens wordt beschreven welke mogelijkheden er zijn nu de nieuwe wet in werking is getreden. De voorbeelden dienen slechts ter illustratie en behandelen niet uitputtend alle straffen en maatregelen, of combinaties daarvan. Op 9 juni 2008 werd de eerste gedragsmaatregel daadwerkelijk opgelegd. Zie kader 2.

4.2 Praktijkvoorbeelden

Voorbeeld 1: Gedragsmaatregel/“nazorg”

Piet is zestien jaar en een “obsessieve” zedendelinquent. Hij staat terecht omdat hij ervan wordt verdacht een meisje van acht jaar te hebben aangerand. Dit is de eerste keer dat hij voor een zedendelict veroordeeld wordt.

Vorige regelgeving

Piet had onder de vorige regelgeving wellicht een PIJ-maatregel opgelegd gekregen. Dit kan overigens ook nu nog. Na verloop van tijd kon de Dienst Justitiële Inrichtingen, na advies van de Raad voor de Kinderbescherming, besluiten om de PIJ-maatregel voorwaardelijk te beëindigen, met als voorwaarde dat Piet een ITB-traject zou doorlopen, bij wijze van nazorg.

Een voorwaardelijke PIJ-maatregel zou weliswaar gekund hebben, maar jongens als Piet zullen het begrip PIJ al gauw associëren met een “straf” van onbepaalde, lange duur waarbij je niet weet waar je aan toe bent. Als de rechter een PIJ-maatregel te zwaar vond, kon hij een voorwaardelijke jeugddetentie opleggen, met als bijzondere voorwaarde dat Piet zich zou laten behandelen, bijvoorbeeld in een residentiële setting. Behandeling kon dus wel indirect worden afgedwongen, maar kon niet regelrecht worden opgelegd door de kinderrechter.

Nieuwe regelgeving

Als de rechter vindt dat een langdurige behandeling nodig is, kan hij ook na invoering van de nieuwe wet een voorwaardelijke PIJ-maatregel opleggen. De “stok achter de deur” is dan echter wel erg fors want als Piet zich niet aan de voorwaarde houdt, dreigt een PIJ-maatregel van twee jaar. Als de rechter bij voorbaat al denkt aan behandeling in een residentiële setting van in totaal zes tot twaalf maanden, kan hij nu ook kiezen voor het zelf opleggen van een gedragsmaatregel. Piet gaat wellicht naar een inrichting waar hij programma's volgt die zijn toegesneden op zedendelinquenten. De rechter kan ook kiezen voor een gedragsmaatregel, bestaande uit twee onderdelen: eerst een intramuraal en aansluitend een ambulant deel.

Voorbeeld 2: Schorsing voorlopige hechtenis met voorwaarde ITB / Gedragsmaatregel

Hassan (17) is een hangjongere van Marokkaanse afkomst. Hij gebruikt regelmatig soft drugs en gaat graag gekleed in dure merkkleding. Als hij zonder geld (en wiet) zit, raakt hij gefrustreerd. Hij berooft hen regelmatig van tas of mobiele telefoon. Autochtone leeftijdgenoten hoeven hem maar aan te kijken of hij roept: “Wat kijk je nou, ik ga je slaan man!!” Waarna hij de daad bij het woord voegt. Dit keer wordt Hassan ervan verdacht een andere jongere met een mes te hebben gestoken, waardoor deze gewond raakte.

Vorige regelgeving

Zolang Hassan in afwachting was van de zitting, zou hij wegens recidivegevaar in voorlopige hechtenis zijn gehouden. Wellicht hadden (al dan niet op indicatie van de Raad voor de Kinderbescherming) de medewerker van de jeugdreclassering (JR) en/of de jeugdofficier aangestuurd op een schorsing van de voorlopige hechtenis, in combinatie met een traject ITB/HK. Gezien de ernst van de feiten zou een inhoudelijk zwaar traject zijn gekozen.

Vervolgens kon zich het volgende voordoen:

1. Als hij zich hield aan de gemaakte afspraken, kwam Hassan vervolgens op de zitting, en kreeg hij daar nog slechts een lichte of symbolische straf.
2. Ook als hij zich niet hield aan de afspraken kwam Hassan uiteraard op de zitting. Hij leek niet geheel onverbetterlijk, dus de rechter wilde (als er geen reden was tot vrijspraak) meer opleggen dan een kale jeugddetentie. De rechter zou gemeend hebben dat de aard en ernst van de gedragsproblemen van Hassan een PIJ-maatregel (net) niet rechtvaardigden. Voor ITB kwam hij niet meer in aanmerking want die (laatste) kans was verkeken. De rechter legde dan toch maar een - wellicht deels voorwaardelijke - jeugddetentie op, wetende dat de kans op een geschikte behandeling van Hassan in het kader van een jeugddetentie klein zou zijn.

Nieuwe regelgeving

Bij algemene maatregel van bestuur is bepaald welke bijzondere voorwaarden die het gedrag van de veroordeelde betreffen kunnen worden gesteld. Een dergelijke bijzondere voorwaarde is (bijvoorbeeld) dat Hassan een ITB-traject van maximaal zes maanden doorloopt.

Vervolgens zijn de volgende varianten mogelijk:

1. Als de ITB volgens afspraak verloopt en Hassan komt vervolgens op de zitting, krijgt hij daar afhankelijk van wat de rechter gepast vindt, nog een straf of maatregel opgelegd (als hij niet wordt vrijgesproken!). De rechter kan nu een nieuwe ITB opleggen als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke jeugddetentie of PIJ-maatregel. Zo'n ITB-traject dat wordt opgelegd na de uitspraak, mag wèl strafelementen bevatten en mag in beginsel maximaal zes maanden duren. Het kan zijn dat de rechter dit te kort vindt. In dat geval kan hij een gedragsmaatregel opleggen. Omdat Hassan heeft laten zien dat hij zich aan afspraken kan houden, wordt het een ambulante gedragsmaatregel.
2. Stel dat Hassan zich tijdens de ITB niet aan de gemaakte afspraken houdt en recidiveert. Als de rechter hem schuldig bevindt heeft hij (onder meer) de keus

tussen een jeugddetentie, een PIJ-maatregel of een gedragsmaatregel. Zoals gezegd lijkt Hassan niet geheel onverbeterlijk, dus de rechter wil meer opleggen dan een kale jeugddetentie. Ook voelt de rechter, gezien de aard en ernst van de gedragsproblemen, niet voor een PIJ-maatregel. De gedragsmaatregel biedt een geschikte oplossing. Gezien het recidivegevaar zal dit een residentiële gedragsmaatregel zijn, bijvoorbeeld plaatsing gedurende één jaar (eventueel met nog één jaar te verlengen) in een jeugdvoorziening, of een gedeeltelijk residentiële en een gedeeltelijk ambulante variant. Anders dan bij een voorwaardelijke veroordeling is er nu een duidelijke “stok achter de deur” bij mislukken of afbreken van de maatregel.

Voorbeeld 3: Schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden /leerproject

Marian (15) is betrokken geweest bij een vechtpartij. Wat is er gebeurd? Het ene meisje gaat met die ene jongen, die het vervolgens uitmaakt en vervelende verhalen gaat rondbazuinen. Die hoort de ex natuurlijk via het roddelcircuit ook. Zij heeft inmiddels iets met een jongen, die op zijn beurt iets heeft gehad met de nieuwe van die eerste jongen. Het cirkeltje is rond. Er is op het schoolplein geknokt: knietjes, aan de haren trekken, krabben in het gezicht en tanden door de lip. Openlijk geweld, dus. Marian is opgepakt, vastgezet en voorgeleid aan de kinderrechter. Voor haar is het de eerste keer.

Vorige regelgeving

Mede op advies van de Raad voor de Kinderbescherming kon de kinderrechter besluiten tot schorsing van de voorlopige hechtenis. Aan de schorsing kon een aantal bijzondere voorwaarden worden verbonden, zoals begeleiding door de jeugdreclassering. Deze voorwaarden mochten geen elementen bevatten die overwegend bestraffend waren en al vooruitliepen op het vonnis.

Het toepassen van een taakstraf werd in het kader van de (schorsing) voorlopige hechtenis niet mogelijk geacht. Pas ter zitting kon Marian worden veroordeeld tot een leerproject, bijvoorbeeld een Sociale Vaardigheidstraining.

Nieuwe regelgeving

Ingevolge de nieuwe wet is het voortaan mogelijk om als bijzondere voorwaarde bij voorlopige hechtenis een leerproject van beperkte duur op te leggen. Er kan dan direct een lik-op-stuk reactie worden gerealiseerd. Wel mag dit leerproject niet van lange duur zijn (maximaal 120 uur), mag het geen bestraffende elementen bevatten en mag het de jeugdige niet direct confronteren met het delict waarvan zij wordt verdacht. In het geval van Marian kan in dit kader bijvoorbeeld een Cognitieve en Sociale Vaardigheidstraining zoals Tools4U worden toegepast.

Voorbeeld 4: Combinatie van hoofdstraffen

Hannes is al meerdere malen met Justitie in aanraking geweest. Ditmaal is Hannes samen met z'n broertje Jannes en nog wat jongens uit de buurt behoorlijk bezig geweest. Pesterijen van kleinere kinderen, jatten uit de supermarkt, vechtpartijtjes, auto's kraken. Nu dan toch ook een forse woninginbraak, waarbij allerlei dure spullen en natuurlijk ook

dierbare sieraden worden meegenomen. En een onbeschrijflijke rotzooi: echt alles is overhoop gehaald, laden liggen uit de kasten en uit pure baldadigheid is er veel huisraad vernield. Hannes is inmiddels in voorlopige hechtenis geplaatst en is in afwachting van zijn veroordeling.

Vorige regelgeving

Hannes werd veroordeeld tot jeugddetentie van een jaar, waarvan vier maanden voorwaardelijk. In het kader van detentiefasering kon Hannes na het ondergaan van de helft van zijn straf deelnemen aan een STP. Hoewel ter zitting duidelijk werd dat Hannes onvoldoende inzicht in zijn eigen daden heeft, was het niet mogelijk om hem, naast de jeugddetentie, een taakstraf op te leggen (dit kan - sinds 1 februari 2006 - alleen bij jeugddetentie waarvan het onvoorwaardelijk deel ten hoogste zes maanden bedraagt).

Nieuwe regelgeving

Ter zitting is duidelijk geworden dat voor Hannes naast jeugddetentie een taakstraf wenselijk is. De nieuwe wet maakt de combinatie van hoofdstraffen zonder nadere beperkingen mogelijk. In het geval van Hannes is het dus mogelijk om naast de jeugddetentie van een jaar ook een taakstraf op te leggen. Als de rechter dat gepast vindt zou hij bovendien zelfs nog een geldboete kunnen opleggen.

Voorbeeld 5: Conservatoir beslag

Roel (15 jaar) heeft een diefstal gepleegd bij een oudere buurman waar hij wel eens op bezoek komt. Terwijl zijn vriendje de man aan de praat houdt pikt Roel de pinpas en ook het bijbehorende briefje waar de code op staat, dat er in het mapje bij zit. Naderhand pinnen Roel en zijn vriend zo'n €600 uit de automaat en zetten daarmee de bloemetjes eens lekker buiten. Roel schaft zichzelf ook een dure (tweedehands) scooter aan. Maar de buurman begrijpt natuurlijk wie zijn pinpas heeft gestolen en hij doet aangifte. Roel wordt aangehouden en moet mee naar het bureau.

Vorige regelgeving

Omdat het de eerste keer was dat Roel in de fout ging (althans ergens voor werd gepakt) zou hij waarschijnlijk een taakstraf hebben gekregen. Een Halt-afdoening lag niet in de rede omdat Roel te ernstige vergrijpen had gepleegd. Misschien zou hij daarnaast ook een geldboete hebben gekregen, omdat hij aanzienlijk financieel voordeel had gehad. Maar de scooter mocht niet in conservatoir beslag worden genomen. Op diefstal, zelfs met een vriendje, stond immers een geldboete van de vierde categorie. Conservatoir beslag was alleen toegestaan bij een delict waarop een geldboete van de vijfde categorie stond.

Nieuwe regelgeving

De nieuwe wet maakt het mogelijk ook voorwerpen in beslag te nemen na het plegen van delicten waarop een geldboete van de vierde categorie staat. Daaronder valt een aantal delicten waar jeugdigen zich nogal eens schuldig aan maken, zoals diefstal en mishandeling. In het geval van Roel mag de scooter dus in conservatoir beslag worden genomen.

Aannemende dat de rechter daadwerkelijk een geldboete oplegt, kan Roel zijn scooter terugkrijgen zodra hij de geldboete betaald heeft. Betaalt hij de geldboete niet, dan wordt de scooter verkocht en wordt de geldboete voldaan uit de opbrengst daarvan.⁹

Kader 2: de eerste Gedragsmaatregel een feit

Op 9 juni 2008 heeft de rechtbank Amsterdam de allereerste gedragsmaatregel opgelegd.

Een jongeman had, samen met anderen, tot drie maal toe de slachtoffers gedwongen om geld en telefoons af te staan. Hij dreigde daarbij met geweld en eenmaal gebruikte hij ook een mes.

De opgelegde straf is een combinatie van jeugddetentie en een gedragsmaatregel.

Het vonnis luidde als volgt:

De rechtbank veroordeelt verdachte tot een jeugddetentie voor de duur van zes maanden.

- Beveelt dat de tijd die door veroordeelde voor de tenuitvoerlegging van deze uitspraak in verzekering en in voorlopige hechtenis is doorgebracht, bij de tenuitvoerlegging van die straf in mindering gebracht zal worden.
- Legt op aan verdachte een maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige voor de duur van negen maanden, bestaande uit:
 - begeleiding van Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam;
 - een ambulante programma van de Bascule onder begeleiding van een sociaal psychiatrisch verpleegkundige van die instelling;
 - een ambulante programma van de Jellinek;
 - het ambulante programma van Spirit “Nazorg Harde Kern”.
- Beveelt dat, als verdachte niet naar behoren aan de tenuitvoerlegging van de maatregel heeft meegewerkt, vervangende jeugddetentie zal worden toegepast voor de duur van negen maanden.

Daarnaast werd een geldbedrag verbeurd verklaard, moest de verdachte de kosten betalen die de benadeelde partij eventueel zou maken ten behoeve van de tenuitvoerlegging van de uitspraak en moest hij de Staat, ten behoeve van een van de slachtoffers, een som geld betalen.

9) Zowel in de oude als in de nieuwe situatie kan de buurman schadevergoeding vorderen.

575

Wet van 20 december 2007, tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de jeugdzorg met het oog op verruiming van de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen (gedragsbeïnvloeding jeugdigen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen die strafbare feiten hebben begaan, te verruimen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 77b wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding «1.»geplaatst.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
 2. Bij toepassing van het eerste lid kan levenslange gevangenisstraf niet worden opgelegd.

B

- Artikel 77g, tweede en derde lid komen te luiden:
2. Een hoofdstraf kan zowel afzonderlijk als tezamen met andere hoofdstraffen of met bijkomende straffen worden opgelegd.
 3. Een maatregel kan zowel afzonderlijk als tezamen met hoofdstraffen, met bijkomende straffen en met andere maatregelen worden opgelegd.

C

Artikel 77h, vierde lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. De onderdelen b tot en met d worden geletterd c tot en met e.
2. Er wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
 - b. maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige;.

D

Artikel 77i, vijfde lid, komt te luiden:

5. Indien de veroordeelde bij aanvang van de tenuitvoerlegging van de vervangende jeugddetentie meerderjarig is, wordt deze ten uitvoer gelegd als vervangende hechtenis, tenzij in het vonnis of de beslissing op grond van het derde lid is bepaald dat de veroordeelde ook in geval van meerderjarigheid in aanmerking komt voor vervangende jeugddetentie.

E

Aan artikel 77p wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Indien de veroordeelde bij aanvang van de tenuitvoerlegging meerderjarig is, wordt de vervangende jeugddetentie ten uitvoer gelegd als vervangende hechtenis, tenzij in het vonnis is bepaald dat de veroordeelde ook in geval van meerderjarigheid in aanmerking komt voor vervangende jeugddetentie.

F

Na artikel 77v worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 77w

1. De maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige kan slechts worden opgelegd, indien:
 - a. hetzij de ernst van het begane misdrijf, hetzij de veelvuldigheid van de begane misdrijven, hetzij voorafgegane veroordelingen wegens misdrijf hiertoe aanleiding geven, en
 - b. de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte.
2. De rechter legt de maatregel slechts op, nadat hij zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van de raad voor de kindbescherming, dat wordt ondersteund door ten minste een gedragsdeskundige. Indien dit advies eerder dan een jaar voor de aanvang van de terechtzitting is gedagtekend kan de rechter hier slechts gebruik van maken met instemming van het openbaar ministerie en de verdachte.
3. De rechter geeft in zijn uitspraak aan waar de maatregel uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat de veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling of dat de veroordeelde een ambulante programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie.
4. Het programma, bedoeld in het derde lid, mag de vrijheid van de veroordeelde zijn godsdienst of levensovertuiging te belijden, en de staatkundige vrijheid niet beperken.
5. De instellingen of organisaties, bedoeld in het derde lid, stellen voor de uitvoering van het programma een plan vast dat is afgestemd op de problematiek van de veroordeelde. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld omtrent de eisen waaraan het plan, alsmede waaraan de programma's en de instellingen of organi-

saties, bedoeld in het derde lid, moeten voldoen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voorts regels worden gesteld omtrent de werkwijze van de instellingen of organisaties, bedoeld in het derde lid.

6. De maatregel wordt opgelegd voor de tijd van ten minste zes maanden en ten hoogste een jaar. De termijn gaat in nadat de rechterlijke uitspraak onherroepelijk is geworden.

7. De jeugdreclassering heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel. Over de wijze waarop de veroordeelde de maatregel uitvoert, kan het openbaar ministerie inlichtingen inwinnen bij de jeugdreclassering.

8. De termijn van de maatregel loopt niet gedurende de tijd dat aan de veroordeelde uit anderen hoofde rechtens zijn vrijheid is ontnomen en gedurende de tijd dat hij uit zodanige vrijheidsontneming ongeoorloofd afwezig is.

Artikel 77wa

1. De rechter kan bepalen dat het in artikel 77w, derde lid, bedoelde programma geheel of ten dele komt te bestaan uit een vorm van zorg als bedoeld in artikel 5, tweede lid, onderdelen a en b, van de Wet op de jeugdzorg, indien de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van die wet ten aanzien van de verdachte een besluit heeft genomen waaruit blijkt dat deze op deze vorm van zorg is aangewezen. Het besluit wordt overgelegd bij het advies van de raad voor de kindbescherming.

2. In afwijking van het eerste lid kan de rechter, indien de stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg een besluit waaruit blijkt of de verdachte op deze vorm van zorg is aangewezen niet of niet tijdig neemt, op een daartoe strekkend advies van de raad voor de kindbescherming bepalen dat het in artikel 77w, derde lid, bedoelde programma geheel of ten dele komt te bestaan uit een vorm van zorg als bedoeld in het eerste lid.

3. Indien de rechter toepassing heeft gegeven aan het bepaalde in het tweede lid, doet de raad daarvan onverwijld mededeling aan de stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg.

Artikel 77wb

1. Indien het gedrag van de veroordeelde daartoe aanleiding geeft of wijziging van de maatregel in het belang is van de ontwikkeling van de veroordeelde, kan de rechter, op vordering van het openbaar ministerie, beslissen dat de maatregel een andere invulling krijgt.

2. De rechter beslist slechts tot een andere invulling van de maatregel, nadat hij zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van de raad voor de kindbescherming.

3. Artikel 77w, tweede lid, eerste volzin, derde tot en met vijfde, zevende en achtste lid, is van overeenkomstige toepassing op de beslissing tot wijziging van de maatregel.

Artikel 77wc

1. In het vonnis waarbij de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige wordt opgelegd, beveelt de rechter voor het geval dat de veroordeelde niet naar behoren aan de tenuitvoerlegging van de maatregel heeft meegewerkt, dat vervangende jeugddetentie zal worden toegepast.

2. De duur van de vervangende jeugddetentie wordt in gehele dagen, weken of maanden vastgesteld. Voor elke maand waarvoor de maatregel is opgelegd belooft de vervangende jeugddetentie maximaal een maand.

3. Wanneer een gedeelte van de maatregel ten uitvoer is gelegd, vermindert de duur van de vervangende jeugddetentie naar evenredigheid.

4. Artikel 77p is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 77wd

1. Indien het gedrag van de veroordeelde daartoe aanleiding geeft en verlenging in het belang is van de ontwikkeling van de veroordeelde, kan de rechter de termijn van de maatregel, op vordering van het openbaar ministerie, eenmaal verlengen voor ten hoogste dezelfde tijd als waarvoor de maatregel was opgelegd. Niet eerder dan twee maanden en niet later dan een maand voor het tijdstip waarop de maatregel door tijdsverloop zal eindigen, kan het openbaar ministerie een vordering indienen tot verlenging van de maatregel. Artikel 77u is van overeenkomstige toepassing.

2. Een vordering als bedoeld in het eerste lid, die later dan een maand voor het tijdstip waarop de maatregel door tijdsverloop zal eindigen, doch binnen een redelijke termijn is ingediend, is niettemin ontvankelijk, indien er bijzondere omstandigheden zijn waardoor de verdere ontwikkeling van de jeugdige de verlenging van de maatregel eist.

3. Bij de vordering worden overgelegd:

a. een recent opgemaakt, met redenen omkleed advies, afkomstig van de raad voor de kindbescherming;

b. een afschrift van de aantekeningen omtrent het gedrag van de veroordeelde, afkomstig van de instelling of organisatie die belast is met de uitvoering van de maatregel.

4. In de beslissing omtrent de verlenging geeft de rechter aan waaruit de verlenging van de maatregel bestaat. De verlenging kan inhouden dat het programma waaraan de veroordeelde deelneemt wordt verlengd. De verlenging kan ook inhouden dat de veroordeelde deelneemt aan een door de rechter aan te wijzen programma in een daarbij aan te wijzen inrichting of dat de veroordeelde een door de rechter aan te wijzen ambulante programma zal volgen onder begeleiding van een in de beslissing aangewezen organisatie.

5. Artikel 77wa is van overeenkomstige toepassing op de beslissing tot verlenging.

G

Artikel 77x komt te luiden:

Artikel 77x

In geval van een veroordeling tot jeugddetentie, vervangende jeugddetentie daaronder niet begrepen, tot taakstraf, tot geldboete, tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, tot de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige of tot ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen, kan de rechter bepalen dat deze geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd. De rechter kan de werking van de bijzondere voorwaarden beperken tot een bij de uitspraak te bepalen tijdsduur binnen de proeftijd.

H

Artikel 77y, derde lid, komt te luiden:

3. De proeftijd loopt niet gedurende de tijd dat de veroordeelde rechtens zijn vrijheid is ontnomen of de veroordeelde uit zodanige vrijheidsontneming ongeoorloofd afwezig is.

I

Artikel 77z komt te luiden:

Artikel 77z

Toepassing van artikel 77x geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke bijzondere voorwaarden die het gedrag van de veroordeelde betreffen daarnaast kunnen worden gesteld. Deze mogen de vrijheid van de verdachte zijn godsdienst of levensovertuiging te belijden, en de staatkundige vrijheid niet beperken. De rechter kan de werking van de bijzondere voorwaarden beperken tot een bij de uitspraak te bepalen tijdsduur binnen de proeftijd.

J

Artikel 77dd wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. Artikel 14g, tweede, derde en vijfde lid is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat indien bij overeenkomstige toepassing van artikel 14g, derde lid, onder a, het daar bedoelde strafbare feit wordt vervolgd voor de politierechter, deze tevens bevoegd is tot toepassing van het eerste lid voor zover de ten uitvoer te leggen straf een geldboete, een taakstraf, een jeugddetentie van niet meer dan twaalf maanden of een gedragsmaatregel betreft.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien de veroordeelde bij aanvang van de tenuitvoerlegging meerderjarig is, wordt de jeugddetentie waarvan de rechter op grond van het eerste lid de tenuitvoerlegging heeft gelast, ten uitvoer gelegd als gevangenisstraf, tenzij de veroordeelde naar het oordeel van de rechter ook in geval van meerderjarigheid in aanmerking komt voor jeugddetentie.

33

K

In artikel 77hh, eerste lid, wordt na «77s, achtste lid», ingevoegd: 77w, derde en zevende lid,.

L

In artikel 77k komt de zinsnede: «die de straf heeft opgelegd» te vervallen.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Strafvordering wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 488 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 488a

Artikel 94a is van overeenkomstige toepassing op personen die ten tijde van het begaan van het feit de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt, met dien verstande dat inbeslagneming tot bewaring van het recht tot verhaal ten aanzien van jeugdigen mogelijk is in geval van verdenking van onderscheidenlijk verdenking van of veroordeling wegens een misdrijf waarvoor een geldboete van de vierde categorie kan worden opgelegd.

B

Artikel 493 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervallen de tweede en derde volzin.

2. Er wordt een lid toegevoegd, dat luidt:

6. Schorsing van de voorlopige hechtenis vindt steeds plaats onder de algemene voorwaarden, genoemd in artikel 80. De rechter kan, na advies te hebben ingewonnen van de raad voor de kindbescherming, ook bijzondere voorwaarden aan de schorsing verbinden. De rechter verbindt slechts bijzondere voorwaarden aan de schorsing voor zover de jeugdige daarmee instemt. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke bijzondere voorwaarden die het gedrag van de veroordeelde betreffen aan de schorsing kunnen worden verbonden en aan welke eisen de instemming van de jeugdige moet voldoen. De bijzondere voorwaarden mogen de vrijheid van de veroordeelde zijn godsdienst of levensovertuiging te belijden en de staatkundige vrijheid niet beperken. De bijzondere voorwaarden kunnen inhouden dat een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg aan de verdachte hulp en steun verleent. Bij algemene maatregel van bestuur, op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, kunnen regels worden gesteld omtrent de aard en de omvang van de hulp en steun.

ARTIKEL III

De Wet op de jeugdzorg wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 3, derde lid, van de Wet op de jeugdzorg komt te luiden:

3. Een cliënt heeft slechts aanspraak op jeugdzorg ingevolge deze wet als de stichting die werkzaam is in de provincie waar de jeugdige duurzaam verblijft, een besluit heeft genomen waaruit blijkt dat die cliënt op die zorg is aangewezen. Met een zodanig besluit wordt gelijk gesteld een beslissing van de rechter als bedoeld in artikel 261, vierde lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede een beslissing van Onze Minister van Justitie in het kader van artikel 77s, vijfde lid, van het Wetboek van Strafrecht, voor zover hij de veroordeelde elders doet opnemen, een beslissing van de rechter als bedoeld in artikel 77wa, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht, een beslissing van de selectiefunctionaris, bedoeld in artikel 16, derde lid, van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen en een beslissing van de directeur als bedoeld in artikel 31 van die wet, bij welke beslissing jeugdzorg waarop ingevolge deze wet aanspraak bestaat, wordt opgelegd of als voorwaarde wordt gesteld.

B

In artikel 10, eerste lid, onder c, van de Wet op de jeugdzorg wordt na 77s, achtste lid, ingevoegd: 77w, derde en zevende lid, en.

ARTIKEL IV

Onze Minister van Justitie zendt binnen drie jaren na de inwerkingtreding van deze wet een verslag aan de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de effecten in de praktijk van de maatregel, bedoeld in de artikelen 77w tot en met 77wd van het Wetboek van Strafrecht, alsmede een standpunt inzake de wenselijkheid van behoud van de maatregel in het Wetboek van Strafrecht.

ARTIKEL V

A

Artikel 77g, tweede en derde lid, zoals zij na inwerkingtreding van deze wet komen te luiden, worden slechts toegepast met betrekking tot feiten ten aanzien waarvan de vervolging is aangevangen na inwerkingtreding van deze wet. Met betrekking tot feiten ten aanzien waarvan vervolging is aangevangen voor inwerkingtreding van deze wet blijft artikel 77g, tweede en derde lid, van toepassing zoals het luidde voor dat tijdstip.

B

De artikelen 77w, 77wa en 77wb worden slechts toegepast met betrekking tot feiten ten aanzien waarvan de vervolging is aangevangen na inwerkingtreding van deze wet.

C

Aan artikel 77l, vijfde lid, zoals dat komt te luiden na inwerkingtreding van deze wet, en aan artikel 77p, vierde lid, wordt slechts toepassing gegeven voor zover de veroordeling is uitgesproken na inwerkingtreding van deze wet. Met betrekking tot feiten ten aanzien waarvan de veroordeling is uitgesproken voor inwerkingtreding van deze wet blijft artikel 77l, vijfde lid, van toepassing zoals het luidde voor dat tijdstip.

D

Artikel 77ff, derde lid, wordt als volgt gewijzigd:

- a. aan het slot van onderdeel a vervalt het woord «en»;
- b. aan het slot onderdeel b wordt de punt vervangen door: , en
- c. na onderdeel b wordt een onderdeel ingevoegd, dat luidt:
c. maatregelen betreffende het gedrag van de jeugdige als bedoeld in artikel 77h, vierde lid, onderdeel b.

ARTIKEL VI

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 20 december 2007

Beatrix

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Uitgegeven de *achtentwintigste* december 2007

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

23

Besluit van 22 januari 2008, houdende uitwerking van de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen die strafbare feiten hebben begaan (Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 26 november 2007, nr. 55287556/07/6.

Gelet op de artikelen 77w, vijfde lid en 77z van het Wetboek van Strafrecht en artikel 493, zesde lid, van het Wetboek van Strafvordering,

De Raad van State gehoord (advies van 20 december 2007, nr. W03.07.0444/II)

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Justitie van 18 januari 2008, nr. 5525895/08/6;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit Besluit wordt verstaan onder:

1°. jeugdreclassering: een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg, bij de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder c en d, van die wet;

2°. maatregel: de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige, bedoeld in artikel 77h, vierde lid, onderdeel b, van het Wetboek van Strafrecht;

3°. de wet: het Wetboek van Strafrecht;

4°. gedragsinterventie: een gestructureerd geheel van methodische handelingen gericht op de beïnvloeding van gedrag of omstandigheden van de jeugdige, met als doel het voorkomen van recidive;

5°. vrijheidsbenemende straf of maatregel: jeugd detentie en plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.

Artikel 2

1. De rechter kan bij schorsing van de tenuitvoerlegging van het bevel tot voorlopige hechtenis, naast de in artikel 493, zesde lid, van het Wetboek van Strafvordering genoemde bijzondere voorwaarde van hulp en steun, één of meer van de volgende bijzondere voorwaarden aan de schorsing verbinden:

1°. zich gedurende een door de rechter te bepalen termijn te houden aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook indien deze aanwijzingen inhouden dat de verdachte zich onder behandeling van een bepaalde deskundige of bepaalde instantie zal stellen;

2°. het aanvaarden van intensieve begeleiding;

3°. het volgen van een leerproject van ten hoogste 120 uren;

4°. op een bepaald tijdstip of gedurende een bepaalde periode op een bepaalde locatie aanwezig te zijn;

5°. zich op bepaalde tijdstippen te melden bij een bepaalde instantie;

6°. een verbod contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen of instellingen;

7°. een verbod om zich op of in de directe omgeving van een bepaalde locatie te bevinden;

8°. een verbod op het gebruik van alcohol, verdovende middelen of andere middelen die het gedrag van de jeugdige in negatieve zin kunnen beïnvloeden;

9°. andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de jeugdige betreffende.

2. Een behandeling als bedoeld in het eerste lid, onderdeel 1°, of de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel 9°, kunnen geheel of ten dele bestaan uit een vorm van zorg als bedoeld in artikel 5, tweede lid, onderdelen a en b, van de Wet op de jeugdzorg, indien de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van die wet ten aanzien van de verdachte een besluit heeft genomen waaruit blijkt dat deze op deze vorm van zorg is aangewezen.

3. De rechter kan de werking van de bijzondere voorwaarden, genoemd in het eerste lid, beperken tot een bij de beslissing tot schorsing van het bevel tot voorlopige hechtenis te bepalen tijdsduur, met dien verstande dat een behandeling als bedoeld in het eerste lid, onderdeel 1°, de begeleiding bedoeld in het eerste lid, onderdeel 2°, en de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel 9°, ten hoogste zes maanden kunnen duren.

4. Bij toepassing van het eerste lid is artikel 4, derde lid, van overeenkomstige toepassing.

5. Indien de rechter aan de schorsing van de voorlopige hechtenis de bijzondere voorwaarde van hulp en steun, bedoeld in artikel 493, zesde lid, van het Wetboek van Strafvordering, verbindt, geeft hij tot het verlenen van die hulp en steun opdracht aan de jeugdreclassering.

6. De in artikel 493, zesde lid, van het Wetboek van Strafvordering bedoelde instemming moet blijken uit een door de verdachte ondertekende verklaring, waarin de aard en inhoud van de bijzondere voorwaarden zijn omschreven. De instemming van de verdachte kan eveneens blijken uit het proces-verbaal ter terechtzitting.

Artikel 3

1. Indien de rechter bepaalt dat een aan de jeugdige op te leggen straf of maatregel als bedoeld in artikel 77x van de wet geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd, kunnen daaraan één of meer van de volgende bijzondere voorwaarden worden verbonden:

1°. zich gedurende de proeftijd houden aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook indien deze aanwijzingen inhouden dat de jeugdige zich onder behandeling van een bepaalde deskundige of bepaalde instantie zal stellen;

2°. het aanvaarden van intensieve begeleiding;

3°. het volgen van een leerproject van ten hoogste 120 uren;

4°. een verplichting om op een bepaald tijdstip of gedurende een bepaalde periode op een bepaalde locatie aanwezig te zijn;

5°. een verplichting zich op bepaalde tijdstippen te melden bij een bepaalde instantie;

- 6°. een verbod contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen of instellingen;
- 7°. een verbod om zich op of in de directe omgeving van een bepaalde locatie te bevinden;
- 8°. een verbod op het gebruik van alcohol, verdovende middelen of andere middelen die het gedrag van de jeugdige in negatieve zin kunnen beïnvloeden;
- 9°. gehele of gedeeltelijke vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade binnen een door de rechter te bepalen termijn, korter dan de proeftijd;
- 10°. herstel van de door het strafbare feit veroorzaakte schade binnen een door de rechter te bepalen termijn, korter dan de proeftijd;
- 11°. storting van een door de rechter vast te stellen waarborgsom, ten hoogste gelijk aan het verschil tussen het maximum van de geldboete die voor het feit kan worden opgelegd en de opgelegde boete;
- 12°. storting van een door de rechter vast te stellen geldbedrag in het schadefonds geweldsmisdrijven of ten gunste van een instelling die zich ten doel stelt belangen van slachtoffers van strafbare feiten te behartigen. Het bedrag kan niet hoger zijn dan de geldboete die ten hoogste voor het strafbare feit kan worden opgelegd;
- 13°. andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de veroordeelde betreffende, waaraan deze gedurende de proeftijd, of een bij de veroordeling te bepalen gedeelte daarvan, heeft te voldoen.
2. Een behandeling als bedoeld in het eerste lid, onderdeel 1°, of de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel 13°, kan geheel of ten dele bestaan uit een vorm van zorg als bedoeld in artikel 5, tweede lid, onderdelen a en b, van de Wet op de jeugdzorg, indien de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van die wet ten aanzien van de jeugdige een besluit heeft genomen waaruit blijkt dat deze op deze vorm van zorg is aangewezen.
3. Bij toepassing van het eerste lid is artikel 4, derde lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4

1. Het programma, bedoeld in artikel 77w, derde lid, van de wet kan bestaan uit een of meer gedragsinterventies.
2. Indien de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige gezamenlijk met een vrijheidsbenemende straf of maatregel wordt opgelegd, voorziet het programma bedoeld in artikel 77w, derde lid, van de wet in ieder geval in begeleiding van de jeugdige bij een verantwoorde terugkeer in de samenleving. De rechter neemt in zijn vonnis zodanige bepalingen op als hij voor de juiste uitvoering van die begeleiding noodzakelijk acht.
3. Gedragsinterventies dienen te zijn erkend of voorlopig erkend door een door de Minister van Justitie aan te wijzen commissie van gedragswetenschappers.

Artikel 5

1. De artikelen 1, 2, eerste tot en met derde, vijfde en zesde lid, 3, eerste en tweede lid, 4, eerste en tweede lid, van dit besluit treden in werking op het tijdstip waarop de wet van 20 december 2007 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de jeugdzorg met het oog op verruiming van de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen (gedragsbeïnvloeding jeugdigen) (Stb. 2007, 575) in werking treedt.
2. De artikelen 2, vierde lid, 3, derde lid en 4, derde lid, van dit besluit treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Justitie.
Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Staatscourant van 12 februari 2008, nr. 30.

Artikel 6

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 22 januari 2008

Beatrix

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Uitgegeven de *negenentwintigste* januari 2008

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Het besluit vormt een nadere uitwerking van mogelijkheden die het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering bieden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen die strafbare feiten hebben begaan of die van het plegen van strafbare feiten worden verdacht en tegen wie in dat verband een vervolging is aangevangen.

Artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) schrijft voor dat de rechter, indien hij de voorlopige hechtenis van de verdachte beveelt, nagaat of het bevel kan worden geschorst. Aan een dergelijke schorsing kunnen voorwaarden worden verbonden.

Artikel 77x van het Wetboek van Strafrecht (Sr) biedt de rechter de mogelijkheid te bepalen dat een aan de jeugdige opgelegde straf of maatregel geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd. Ingevolge artikel 77z Sr kan de rechter daarbij bijzondere voorwaarden stellen. De voorwaarden die in beide verbanden kunnen worden gesteld, vinden nadere uitwerking in dit besluit. Tevens worden in het besluit voorschriften gegeven die betrekking hebben op invulling van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige, als bedoeld in artikel 77w Sr.

Over het besluit werd advies gevraagd bij de Raad voor de rechtspraak (RvdR), de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVVR), het College van procureurs-generaal (OM), de Nederlandse Orde van Advocaten (NOVA), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Raad voor strafrechts-toepassing en jeugdbescherming (RSJ) en de Maatschappelijke Ondernemersgroep (MO-groep).

41

2. Algemeen

Met de wet tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de jeugdzorg met het oog op verruiming van de mogelijkheden tot gedragsbeïnvloeding van jeugdigen (gedragsbeïnvloeding jeugdigen) is het jeugdstrafrecht op belangrijke onderdelen herzien. Naast de invoering van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige (artikel 77w Sr) kunnen alle jeugdsancties met elkaar kunnen worden gecombineerd. Daarbij kunnen alle in artikel 77x Sr genoemde hoofdstraffen en maatregelen, alsmede de bijkomende straf van ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen, ook voorwaardelijk worden opgelegd. Hiermee is in het bijzonder beoogd de rechter in de gelegenheid te stellen maatwerk te leveren. Eveneens zijn de wettelijke mogelijkheden om in een verplicht kader te voorzien in begeleiding bij de overgang van een vrijheidsbenemend kader naar een zelfstandig, onafhankelijk en maatschappelijk verantwoord leven, en deze overgang geleidelijk te laten verlopen, verruimd. In het verband van dit besluit wordt op twee manieren in deze vorm van begeleiding in verplicht kader voorzien. In de eerste plaats laat de opsomming van de voorwaarden die bij het opleggen van een voorwaardelijke straf kunnen worden gesteld, ruimte voor invulling met verplichte nazorg of elementen daarvan. Dit kan vorm krijgen in de voorwaarde dat de jeugdige zich houdt aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering ook voor zover die aanwijzingen inhouden dat de jeugdige zich in dat verband onder behandeling van een bepaalde deskundige of instantie zal stellen (artikel 3, eerste lid, onderdeel 1°). Denkbaar is ook dat de jeugdige wordt onderworpen aan een intensieve vorm van begeleiding (artikel 3, eerste lid, onderdeel 2°). Ten behoeve van de verplichte nazorg kan de rechter

deze voorwaarden gepaard doen gaan met een opdracht tot het verlenen van hulp en steun aan de jeugdige overeenkomstig artikel 77aa Wetboek van Strafrecht. Door de mogelijkheden tot het combineren van sancties te verruimen, kan van deze mogelijkheid in meer gevallen gebruik worden gemaakt. Een tweede wijze waarop de bedoelde begeleiding na een verblijf in een justitiële jeugdinrichting juridisch vorm kan krijgen, staat geformuleerd in artikel 4, tweede lid, van het besluit. Hier krijgt de begeleiding naar een zelfstandig, onafhankelijk en maatschappelijk verantwoord leven vorm in het programma van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige. In het bijzonder in de gevallen waarin de maatregel betreffende het gedrag wordt ten uitvoer gelegd ná een vrijheidsbenemende straf of maatregel, kan deze geheel of ten dele worden ingevuld met gedragsinterventies die een dergelijke vorm van begeleiding ten doel hebben. Dit is mogelijk nu artikel 77g, derde lid, Sr, de combinatie van een jeugddetentie en de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (Pij-maatregel) met de maatregel betreffende het gedrag mogelijk maakt.

Het voorgestelde besluit vormt een uitwerking van – onder meer – de bijzondere voorwaarden die kunnen worden verbonden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis, alsmede van de bijzondere voorwaarden die kunnen worden gesteld bij een voorwaardelijke veroordeling. Het stellen van dergelijke voorwaarden kan onder omstandigheden beperkingen op de persoonlijke levenssfeer van de jeugdige met zich brengen. De artikelen 493, zesde lid, Sv onderscheidenlijk artikel 77z Sr bieden daartoe de noodzakelijke wettelijke basis. Overigens worden de opgesomde voorwaarden in overeenstemming geacht met de eis dat de voorwaarden geen beperking mogen vormen van de vrijheid van de veroordeelde om zijn godsdienst of levensovertuiging te belijden of van diens staatkundige vrijheid. Deze eis – neergelegd in de artikelen 493, zesde lid, Sv en artikel 77z Sr – wordt ook gesteld ten aanzien van het programma van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige, bedoeld in artikel 77w Sr.

De in de artikel 2 en 3 van het besluit opgesomde voorwaarden vormen zo veel als mogelijk een neerslag van een gegroeide praktijk, waarin van de mogelijkheid om bijzondere voorwaarden te stellen, zowel in het verband van de schorsing van de voorlopige hechtenis, als in het verband van een voorwaardelijke veroordeling, ruimschoots gebruik wordt gemaakt. Met het geven van een opsomming waarin mogelijk te stellen voorwaarden worden benoemd, wordt enerzijds beoogd de rechtsgevoelheid en rechtszekerheid in deze praktijk te vergroten. Er is bij de totstandkoming van het besluit evenwel niet voor gekozen de opsommingen limitatief te doen zijn, maar telkens ruimte te houden voor het stellen van andere, door de rechter te formuleren voorwaarden. Naast het bieden van een richtsnoer ten gunste van de rechtszekerheid en rechtsgevoelheid door middel van de opsommingen, kan immers niet worden uitgesloten dat in voorkomende gevallen ook het stellen van andere dan de opgesomde voorwaarden een bijdrage zal kunnen leveren aan een gunstige beïnvloeding van het gedrag van de jeugdige, of meer in het algemeen, aan het voorkomen van de recidive. Met het opnemen van de restcategorie in de artikelen 2, eerste lid, onderdeel 9° en 3, eerste lid, onderdeel 13°, wordt aldus optimaal tegemoet gekomen aan de mogelijkheden tot het bieden van maatwerk in de rechterlijke benadering van jeugdigen die met het strafrecht in aanraking zijn gekomen.

In de regel zullen dergelijke andere voorwaarden meer specifiek geformuleerde voorwaarden betreffen, dan de algemener geformuleerde voorwaarden in het besluit. Te denken valt bijvoorbeeld aan de voorwaarde dat de jeugdige een bepaalde opleiding zal afronden, zal deelnemen aan een bepaalde toets of examen of dat hij huiswerk-

begeleiding accepteert. Een ander voorbeeld – dat in de advisering op het voorgestelde besluit door de NVVR naar voren werd gebracht – is het tramverbod. Het doel daarvan is om een jeugdige die zich schuldig heeft gemaakt aan vormen van diefstal in het openbaar vervoer, of die daarvan wordt verdacht, hiervan te weerhouden. Hiertoe kan de voorwaarde worden gesteld dat de jeugdige gedurende bepaalde tijdstippen van de dag geen gebruik zal maken van bepaalde bus, tram of tremlinien.

Ten behoeve van de rechtszekerheid, is tot uitdrukking gebracht dat de rechter bij het formuleren van andere dan de opgesomde voorwaarden, gebonden is aan dezelfde beperkingen als de beperkingen die gelden voor de opgesomde voorwaarden. Zo is de duur van de voorwaarden in het kader van de voorlopige hechtenis, beperkt tot zes maanden en van de instemming van de verdachte afhankelijk.

3. Bijzondere voorwaarden bij schorsing voorlopige hechtenis

Voor de effectiviteit van jeugdsancties is het van groot belang dat daarmee snel na het plegen van het strafbare feit kan worden gestart. In veel gevallen blijkt het echter niet mogelijk de zaak zo snel af te handelen dat kort na het gepleegde feit met de gewenste aanpak een aanvang kan worden genomen op basis van een vonnis van de rechter. In de praktijk bestaat dan ook de behoefte om – vooruitlopend op het vonnis van de rechter – al in de fase van de voorlopige hechtenis een begin te maken met de gedragsbeïnvloeding van de jeugdige. Daarbij bestaat onduidelijkheid over de vraag of bepaalde gedragsinterventies zich lenen voor toepassing als bijzondere voorwaarde in het kader van schorsing van de voorlopige hechtenis, in het bijzonder met het oog op de beperkingen die het onschuldbeginsel stelt aan een interventie vooruitlopend op het oordeel van de rechter. Door in het onderhavige besluit een opsomming op te nemen van de bijzondere voorwaarden die in het kader van de schorsing van de voorlopige hechtenis in elk geval tot de mogelijkheden behoren, wordt daaromtrent helderheid geboden. De in het besluit opgesomde voorwaarden worden in overeenstemming geacht met het onschuldbeginsel. In verband daarmee zijn zij afhankelijk gemaakt van de uitdrukkelijke instemming van de verdachte. Bij het opstellen van de voorwaarden is bovendien het beginsel van proportionaliteit betrokken. De duur van een interventie en de relatieve zwaarte ervan dienen beperkt te zijn in vergelijking met hetgeen ten aanzien van een veroordeelde jeugdige mogelijk moet worden geacht. Tegen deze achtergrond moet bijvoorbeeld de beperking van het leerproject tot een duur van 120 uren worden begrepen. Ook met het bepaalde in artikel 2, derde lid, van het besluit wordt dit tot uitdrukking gebracht.

Zoals hierboven onder 2 is toegelicht, laat het besluit ruimte aan de praktijk om ook andere bijzondere voorwaarden te stellen die het gedrag van de jeugdige betreffen. Ook daarbij dienen de grenzen die het onschuldbeginsel en het beginsel van proportionaliteit stellen in acht te worden genomen. Voorwaarden die een overwegend bestraffend karakter hebben of anderszins de indruk wekken dat de verdachte als veroordeelde wordt behandeld, worden in dit kader niet acceptabel geacht. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de verplichting tot het vergoeden of herstellen van schade of het storten van gelden in het schadefonds geweldsmisdrijven. Het stellen van een dergelijke voorwaarde zou immers schuld aan het toebrengen van schade of het plegen van geweld veronderstellen. Dat de jeugdige in meer algemene zin wordt geconfronteerd met het feit waarvan hij wordt verdacht hoeft evenwel niet bezwaarlijk te worden geacht. Zo is denkbaar dat de jeugdige die verdacht wordt van het plegen van geweldsdelicten deelneemt aan een agressie-regulatietraining, wanneer het beeld dat de rechter of de jeugd-

reclassering van de persoon van een jeugdige hebben daartoe aanleiding geeft en de jeugdige met een dergelijke interventie heeft ingestemd.

In lijn met de aanbevelingen van de bij de voorbereiding van dit besluit betrokken adviesorganen, in het bijzonder het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Maatschappelijke Ondernemersgroep (MO-groep) is in de artikelen 2 en 3 van dit besluit een verwijzing opgenomen naar de regeling van het indicatiebesluit van de Wet op de jeugdzorg (artikel 5 Wet op de jeugdzorg). Dit brengt met zich mee dat de rechter die voornemens is de jeugdige door middel van het stellen van bijzondere voorwaarden voor vormen van geïndiceerde jeugdzorg in aanmerking te brengen, dient na te gaan of ten aanzien van de jeugdige een daartoe strekkend indicatiebesluit werd genomen. Is dit het geval, dan kan de rechter het bevel voorlopige hechtenis schorsen onder de bijzondere voorwaarde dat de jeugdige deelneemt aan de vorm van jeugdzorg waarvoor hij krachtens het genomen besluit in aanmerking komt. Van een dergelijke verwijzing werd in artikel 4 afgezien omdat in afstemming op de Wet op de jeugdzorg bij de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige met artikel 77wa Sr reeds afdoende is voorzien.

4. Bijzondere voorwaarden bij voorwaardelijke veroordeling

Om duidelijkheid te bieden over de bijzondere voorwaarden die in het kader van de voorwaardelijke veroordeling kunnen worden toegepast, wordt voorgesteld ook deze voorwaarden te expliciteren in onderhavig besluit. De opsomming is redactioneel afgestemd op de opsomming die reeds in artikel 14c, tweede lid, Sr is gegeven voor volwassenen.

In het verband van de bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke veroordeling gelden geen beperkingen in verband met het onschuld-beginsel. Zo zijn in het kader van de voorwaardelijke veroordeling ook voorwaarden mogelijk met een bestraffend karakter of voorwaarden die de jeugdige confronteren met het strafbare feit waarvoor deze werd veroordeeld. Te denken valt aan de vergoeding of het herstel van schade die met het strafbare feit werd veroorzaakt. Bij het opleggen van voorwaarden gesteld in artikel 2 dient echter ook het beginsel van proportionaliteit in acht te worden genomen. De inhoud van de voorwaarden dient in een redelijke verhouding te staan tot de voorwaardelijk opgelegde straf. Indien meer verregaande, langdurige of intensieve gedragsinterventies worden overwogen, komt het onvoorwaardelijk opleggen van de maatregel betreffende het gedrag (artikel 77w Sr) in beeld.

Ook in artikel 3 is een verwijzing opgenomen naar de Wet op de jeugdzorg, om redenen zoals toegelicht in de vorige paragraaf. Artikel 3, eerste lid, onderdeel 1° van het besluit biedt hier een basis om de voorwaarden met vormen van geïndiceerde jeugdzorg in te vullen. Ook de open categorie van artikel 3, eerste lid, onderdeel 13° sluit invulling van de voorwaarden met geïndiceerde jeugdzorg niet uit. In beide gevallen dient er evenwel een indicatiebesluit door het Bureau jeugdzorg te zijn genomen.

Artikelgewijs

Artikel 2

Artikel 2 vormt een uitwerking van artikel 493, zesde lid, van het Wetboek van Strafvordering dat twee bases biedt voor een algemene maatregel van bestuur. Aan de eerste, waarmee wordt bepaald dat de bijzondere voorwaarden die in het kader van artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering kunnen worden gesteld, wordt hier uitvoering

gegeven. In het onderhavige besluit worden geen nadere regels gegeven omtrent de aard en omvang van de hulp en steun.

In onderdeel 1° is als voorwaarde opgenomen dat de jeugdige verdachte zich houdt aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook indien dit inhoudt dat de jeugdige zich onder de behandeling van een deskundige of instantie zal stellen. Deze voorwaarde wordt in de praktijk reeds veelvuldig toegepast in het kader van het stellen van bijzondere voorwaarden bij het opleggen van voorwaardelijke straffen en maatregelen (artikel 77x Sr). Bij de aanwijzing dat de jeugdige zich onder behandeling van een deskundige of instantie zal stellen kan ook worden gedacht aan vormen van geïndiceerde jeugdzorg. In het verband van de schorsing van de voorlopige hechtenis schrijft artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering evenwel voor dat de jeugdige voorafgaand aan de schorsing met de voorwaarden instemt. Dit brengt voor de praktijk met zich mee dat deze voorwaarden tevoren duidelijk dienen te zijn, hetgeen ook geldt voor de vormen van behandeling waartoe de jeugdige zich verbindt door het instemmen met de voorwaarde dat hij zich zal gedragen naar de aanwijzingen van de jeugdreclassering. Indien de deelname aan een behandeling daarvan deel uitmaakt, dient de jeugdreclassering de rechter hieromtrent derhalve voorafgaand te informeren.

In onderdeel 2° zijn de intensieve vormen van begeleiding geregeld. In het verband van de opdracht aan de jeugdreclassering tot het bieden van hulp en steun worden in de praktijk ook meer intensieve vormen van begeleiding toegepast. Deze vormen van intensieve reclasseringsbegeleiding aangeduid als individuele trajectbegeleiding (ITB) worden thans door de jeugdreclassering aangeboden. Zij worden ook wel als methodologische verbijzondering gezien van de begeleiding die plaatsvindt in het kader van het bieden van hulp en steun. Met de opdracht tot het verlenen van hulp en steun wordt evenwel in meer algemene zin de bemoeienis van de jeugdreclassering bij de tenuitvoerlegging van bijzondere voorwaarden verstaan. Reeds daarom is ervoor gekozen de vormen van intensieve begeleiding apart als voorwaarde in het besluit op te nemen. Met de in het besluit gekozen formulering wordt daarnaast tot uitdrukking gebracht dat ook andere instanties intensieve vormen van begeleiding voor hun rekening kunnen nemen.

Indien wenselijk wordt geacht dat de jeugdige zich in dit verband eveneens richt naar de aanwijzingen van de jeugdreclassering, kan de voorwaarde als bedoeld in onderdeel 1° naast de intensieve trajectbegeleiding afzonderlijk worden opgelegd.

De voorwaarde in onderdeel 3° houdt in dat de jeugdige een leerproject volgt van maximaal honderdtwintig uren. Gedacht kan worden aan projecten gericht op het volgen van onderwijs, op het vergroten van de (sociale) vaardigheden, op het invullen van vrije tijd of op arbeidstoeleiding of -training. In de onderdelen 4° en 5° zijn verplichtingen geformuleerd die de jeugdige in meer of mindere mate in zijn bewegingsvrijheid beperken. De in onderdeel 4° genoemde verplichting om op bepaalde tijdstippen op een bepaalde locatie aanwezig te zijn kan op verschillende wijzen worden ingezet. De voorwaarde kan dienen ter ondersteuning van de uitvoering van andere voorwaarden waarbij aan een meldingsplicht (onderdeel 5°) ook een aanwezigheidsplicht is te verbinden. De rechter kan de voorwaarde ook toepassen als een geclausuleerde uitgaansbeperking van de jeugdige en de voorwaarde zo gebruiken om de jeugdige – bijvoorbeeld – thuis te doen verblijven. Met onderdeel 5° is voorzien in een meldingsplicht bij een bepaalde instantie. De onderdelen 6° tot en met 8° bevatten respectievelijk een contactverbod, locatieverbod en een middelenverbod. Een contactverbod kan bijvoorbeeld worden ingezet om te voorkomen dat een verdachte contact zoekt met een vermeend slachtoffer of de familie daarvan. Een locatieverbod kan ook worden ingezet om bepaalde evenementen zoals voetbalwedstrijden niet

te bezoeken. Onderdeel 9° biedt de mogelijkheid ook andere voorwaarden dan de hierboven besproken voorwaarden te stellen. Deze keuze is toegelicht in het algemeen deel, onder 2.

In het tweede lid is bepaald dat indien de rechter in dit verband overweegt de jeugdige te laten deelnemen aan vormen van jeugdzorg, daarvoor een indicatiebesluit is vereist. Dit wordt toegelicht in het algemeen deel onder paragraaf 3.

In het derde lid van artikel 2 is bepaald dat de rechter de werking van de bijzondere voorwaarden kan beperken tot een bij de beslissing tot schorsing van het bevel tot voorlopige hechtenis te bepalen tijdsduur. Voorts is een temporele beperking geformuleerd voor de toepassing van enkele voorwaarden in het bijzonder. Dit kan worden gezien als een uitwerking van het beginsel van proportionaliteit. Een belangrijke doelstelling van het stellen van voorwaarden is er in gelegen dat reeds in de fase van de voorlopige hechtenis met de gedragsbeïnvloeding een aanvang kan worden genomen. De interventies dienen in de fase van de voorlopige hechtenis echter in zwaarte en duur beperkt te zijn. Deelname aan gedragsbeïnvloedende programma's of behandelingen die de duur van zes maanden overstijgen, worden in dit verband buitenproportioneel geacht. In de gevallen van ziekte of andere bijzondere omstandigheden die aan het afronden van een behandeling binnen de zes maanden in de weg staan, kan de rechter op grond van artikel 81 van het Wetboek van Strafvordering de voorwaarden wijzigen met als doel de jeugdige een behandeling af te laten ronden. Ook is denkbaar dat een eenmaal ingezette behandeling, op basis van vrijwilligheid wordt voortgezet.

In het vierde lid wordt het bepaalde in artikel 4 van het Besluit van overeenkomstige toepassing verklaard. Daarmee wordt tot uitdrukking gebracht dat ook de gedragsinterventies die als bijzondere voorwaarde in het kader van de schorsing van de voorlopige hechtenis worden toegepast en die als oogmerk hebben de recidive te verminderen, erkend moeten zijn door de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie.

Het bepaalde in het vijfde lid moet worden gezien tegen de achtergrond van artikel 493, zesde lid, van het Wetboek van Strafvordering. Hier wordt het verlenen van hulp en steun door een stichting als bedoeld in artikel 1 onder f van de Wet op de Jeugdzorg als bijzondere voorwaarde genoemd. Met de formulering hulp en steun wordt in algemene zin de begeleidende rol aangeduid die de jeugdreclassering heeft bij de uitvoering van de bijzondere voorwaarden. Deze reclasseringsbegeleiding – een taak die ingevolge artikel 10 van de Wet op de jeugdzorg door de jeugd-reclassering wordt uitgevoerd – is niet nieuw. Doordat de hulp en steun als bijzondere voorwaarde is vormgegeven, is het opleggen daarvan ingevolge artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering van de instemming van de jeugdige afhankelijk. De beslissing van de rechter tot het opleggen van hulp en steun moet daarnaast worden gezien als een opdracht aan de jeugdreclassering om de jeugdige te begeleiden bij de uitvoering van de voorwaarden die ingevolge het eerste lid kunnen worden opgelegd.

In het zesde lid wordt het vereiste van instemming van de jeugdige uitgewerkt. Dit vereiste van instemming, verwoord in artikel 493, zesde lid van het Wetboek van Strafvordering, brengt uiteraard met zich mee dat de jeugdige – alvorens te beslissen – voldoende en duidelijk moet zijn geïnformeerd en dat de beslissing tot instemming in vrijheid moet zijn genomen waarbij de jeugdige geestelijk in staat was de informatie te bevatten en de consequenties van zijn beslissing te overzien. Vanzelfsprekend hoort hierbij dat de jeugdige zich bij zijn beslissing juridisch kan

laten bijstaan. Artikel 489, eerste lid, onder c, Wetboek van Strafvordering biedt hiervoor de juridische basis. Ook uit het proces-verbaal ter terechtzitting, kan dergelijke instemming blijken.

Artikel 3

In het eerste lid worden de bijzondere voorwaarden opgesomd, die in het verband van artikel 77x Sr kunnen worden gesteld. De onderdelen 1° tot en met 8° van artikel 3 komen inhoudelijk overeen met de onderdelen 1° tot en met 8° van artikel 2. In het verband van de voorwaardelijke veroordeling wordt evenwel niet de instemming van de veroordeelde gevraagd. Een inhoudelijk verschil met de voorwaarden in artikel 2 is gelegen in de omstandigheid dat bij het opleggen van de voorwaarden in het kader van een voorwaardelijke veroordeling een direct verband kan worden gelegd met het feit waarvoor de verdachte terecht heeft gestaan. De rechter heeft zich inmiddels uitgesproken over de tenlastelegging, over de schuld van de veroordeelde en over de strafwaardigheid van het feit. Om die reden behoort vergoeding of herstel van schade, het storten van een waarborgsom en het storten van gelden in schadefondsen, zoals verwoord in de onderdelen 9° tot en met 12°, in dit stadium van de strafzaak ook tot de mogelijkheden. Deze voorwaarden zijn gemodelleerd naar de bestaande voorwaarden in het volwassenenstrafrecht.

Ingevolge artikel 77aa, tweede lid, Sr kan de rechter aan een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg, of, in bijzondere gevallen en na overleg met een dergelijke rechtspersoon, aan een particulier persoon, opdragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving der bijzondere voorwaarden hulp en steun te verlenen.

De duur en zwaarte van de bijzondere voorwaarden bij de voorwaardelijke veroordeling zijn aan minder beperkingen onderhevig dan in de fase van de voorlopige hechtenis. De voorwaarden vinden immers hun basis in een door de rechter uitgesproken veroordeling. Niettemin zijn – gelet op het proportionaliteitsbeginsel – ook bij de voorwaardelijke veroordeling de duur en zwaarte van de voorwaarden niet onbegrensd. De voorwaarden moeten in een redelijke verhouding staan tot de voorwaardelijke sanctie die is opgelegd. Voorts ligt het voor de hand om een zware strafrechtelijke interventie eerder te gieten in de vorm van een straf of maatregel, dan in de vorm van een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf. Tegen deze achtergrond dient ook de beperking van een leerproject tot een duur van 120 uren (eerste lid, onderdeel 3°) te worden gezien. Indien een leerproject van een langere duur zou worden overwogen, kan aan de jeugdige ook – zelfstandig – een taakstraf worden opgelegd, die ingevolge artikel 77m, vierde lid Sr ten hoogste 200 uren kan duren.

Ook kan in dit verband worden gewezen op de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige. Deze heeft een duur van minimaal zes maanden en maximaal een jaar. Bij het bestaan van een dergelijke maatregel binnen het jeugdstrafrecht, brengen de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit mee dat voorwaarden die langer duren dan zes maanden bij voorkeur worden toegepast in het kader van deze voorgestelde maatregel in plaats van bij de voorwaardelijke veroordeling. Dit kan anders zijn wanneer het gaat om behandelingen die weliswaar een beperkte duur hebben, maar over een langere periode worden toegepast, bijvoorbeeld vanwege zogenaamde terugkombijeenkomsten. In zulke gevallen kan het in het kader van de proportionaliteit en subsidiariteit aanvaardbaar zijn om de interventie toch toe te passen in het kader van een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling. Met de gedragsmaatregel, als bedoeld in artikel 77w van het wetsvoorstel, is beoogd een wettelijk kader te bieden waarbinnen de gedragsbeïnvloeding

van de jeugdige optimaal gestalte kan krijgen. In dit verband kan de rechter, na te zijn voorgelicht door de Raad voor de Kinderbescherming, maatwerk leveren en een programma vaststellen met verschillende gedragsbeïnvloedende elementen.

De gedragsbeïnvloedende maatregel duurt ingevolge artikel 77w, zesde lid, Sr minimaal een half jaar. Indien te voorzien is dat een behandeling of een programma waaraan de jeugdige in het verband van de te stellen voorwaarden deelneemt de duur van een half jaar zal overschrijden, dan biedt de gedragsmaatregel daartoe de meest geschikte juridische titel. In de gevallen van ziekte of andere bijzondere omstandigheden die aan het afronden van een behandeling binnen de zes maanden in de weg staan, kan de rechter op grond van artikel 77cc, tweede lid, Sr de voorwaarden wijzigen met als doel de jeugdige de behandeling af te laten ronden.

Ingevolge het derde lid van artikel 3 geldt ook bij de toepassing van de bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke veroordeling dat gedragsinterventies die als oogmerk hebben de recidive te verminderen, erkend moeten zijn door de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie.

Artikel 4

Artikel 4 van het besluit strekt tot nadere uitvoering van artikel 77w Sr. In artikel 77w Sr is de gedragsbeïnvloedende maatregel geregeld. Op grond van het derde lid van dat artikel kan de maatregel inhouden dat de veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling of dat de veroordeelde een programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie. Met de term programma wordt hier bedoeld een samenstel van activiteiten voor een bepaalde tijd. Een dergelijk programma kan meerdere gedragsinterventies bevatten.

In artikel 4, tweede lid, is tot uitdrukking gebracht dat de gedragsmaatregel geheel of ten dele kan worden ingezet als middel om te voorzien in verplichte begeleiding van een jeugdige bij een verantwoorde terugkeer in de samenleving na verblijf in een justitiële jeugdinrichting, zoals ook wordt beoogd met verplichte nazorg in het kader van de voorwaardelijke veroordeling. In het bijzonder indien de maatregel wordt ten uitvoer gelegd na een vrijheidsbenemende straf of maatregel – waaronder in het verband van dit besluit de jeugddetentie en de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (Pij-maatregel) is te verstaan – wordt in het programma in deze vorm van begeleiding in verplicht kader voorzien. Dit veronderstelt dat de maatregel betreffende het gedrag wordt opgelegd in combinatie met jeugddetentie of de Pij-maatregel. In die gevallen kan op voorhand niet worden voorzien welke vorm van begeleiding bij het beëindigen van de jeugddetentie of Pij-maatregel beschikbaar is. Derhalve is gekozen voor een ruime formulering in het verband van dit besluit. De rechter kan ingevolge de tweede volzin van artikel 4, tweede lid, van het besluit, nadere voorzieningen treffen in zijn vonnis om te verzekeren dat in een vorm van verplichte begeleiding bij terugkeer in de samenleving wordt voorzien.

In artikel 4, derde lid, van het besluit wordt bepaald dat gedragsinterventies erkend of voorlopig erkend dienen te zijn door een door de Minister van Justitie in te stellen commissie van gedragswetenschappers. Hiermee wordt bedoeld op de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie. Ook gedragsinterventies die voorlopig zijn erkend werden ter beoordeling aan de Erkenningscommissie voorgelegd en met het oog op

de doelstelling dat zij een bijdrage kunnen leveren aan het terugdringen van de recidive als veelbelovend beoordeeld.

Met het stellen van dit erkenningsvereiste wordt uitvoering gegeven aan de motie van het lid Çörüz¹, ertoe strekkende dat de regering de bestaande Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie een mandaat geeft om programma's op effectiviteit te beoordelen en van een keurmerk te voorzien en gemeenten en provincies de mogelijkheid te bieden om hun projecten te laten beoordelen door deze commissie. Ingevolge artikel 77wa Sr waar aansluiting is gezocht bij de Wet op de jeugdzorg, is in dit verband voorstelbaar dat van het programma in voorkomende gevallen ook jeugdzorgmodules deel uitmaken. Deze hebben geen strafrechtelijke achtergrond, al kan niet worden uitgesloten dat zij vanuit hun eigen achtergrond een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het terugdringen van de recidive. Deze modules behoeven niet ter goedkeuring aan de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie te worden voorgelegd en zijn ingevolge artikel 4, derde lid, niet onderworpen aan het vereiste van erkenning door de Erkenningscommissie.

Artikel 5

Het voorgestelde artikel 5, eerste lid, biedt de mogelijkheid de artikelen 2, vierde lid, 3, derde lid en 4, derde lid, op een later tijdstip in werking te laten treden dan de andere artikelen van dit besluit. Achtergrond hiervan is dat op het moment van inwerkingtreding van dit besluit mogelijk nog niet voldoende gedragsinterventies over een erkenning of een voorlopige erkenning van de Erkenningscommissie beschikken waardoor er voorsnog te weinig invullingsmogelijkheden zouden zijn voor de gedragsmaatregel. Momenteel vindt WODC-onderzoek plaats naar welke invullingen wenselijk zijn en welke bestaande interventies voor aanmelding ter erkenning bij de Erkenningscommissie in aanmerking komen. Naar verwachting is binnen afzienbare tijd na inwerkingtreding van het besluit een zodanig palet aan interventies beschikbaar, dat het vereiste van erkenning of voorlopige erkenning kan worden gesteld. Een uitgestelde inwerkingtreding van de genoemde bepalingen ligt thans in de rede.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

¹ Kamerstukken II, 2006/07, 30332, nr. 13.

Bijlage III

Leden Beleidsimplementatieteam “Gedragmaatregel”

Voorzitter:

Charlotte Westra resp. Monica Koning

Secretaris:

Chris Spindler (Justitie / DJJ)

Overige leden:

Menke Bol (Justitie / DJJ)

Jolande Calkoen (rechtbank Breda)

Agnès Derksen (MO-groep)

Marloes Driedonks (Justitie / DJJ)

Eveline Everink (Justitie / DJJ)

Anja Frowijn (Raad voor de Kinderbescherming)

Maurice Kempen (Justitie / DW)

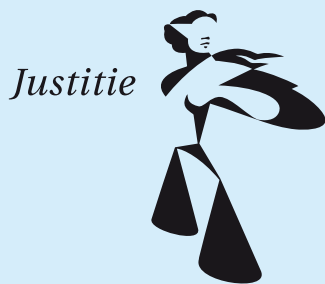
Andrea Keulen (parket Den Haag)

Ivonne Keuzenkamp (IPO)

Saskia de Klerk (parket Amsterdam)

Sonja de Pauw Gerlings (rechtbank Rotterdam)

Fleur Tack (Jeugd en Gezin)

Dit is een uitgave van het ministerie van Justitie in het kader van
het programma aanpak jeugdcriminaliteit.
www.justitie.nl/onderwerpen/jeugdcriminaliteit

Gewijzigd jeugdstrafrecht

Deze Handreiking biedt een overzicht van het materiële jeugdstrafrecht zoals dat geldt sinds 1 februari 2008. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- invoering van een strafrechtelijke maatregel gericht op de gedragsbeïnvloeding jeugdigen, kortweg “de gedragsmaatregel”
- duidelijkheid over duur en inhoud van bijzondere voorwaarden die kunnen worden gesteld bij schorsing van de voorlopige hechtenis en bij een voorwaardelijke veroordeling
- uitbreiding van de mogelijkheden om jeugdsancties te combineren
- verruiming van de mogelijkheden om al vóór de veroordeling beslag te leggen op eigendommen (“conservatoir beslag”)

Evenals de vorige Handreiking, uitgebracht in 2004, is ook deze nieuwe uitgave bedoeld als een handvat voor de praktijk.

Het programma aanpak jeugdcriminaliteit is onderdeel van het
kabinetsbrede programma ‘Veiligheid begint bij Voorkomen’.
www.veiligheidbegintbijvoorkomen.nl